

Z A T W I E R D Z A M

INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO

Wojewódzka Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna
w Gorzowie Wlkp.

Wykonał : st.bryg.mgr inż.Krzysztof Świstel

Gorzów Wielkopolski
Październik 2013

1. Telefony.

1.1 Telefony alarmowe.

Rodzaj służby	Telefon alarmowy	Telefon miejski
Policja	997	095-722-49-22
Państwowa Straż Pożarna	998	095-733-84-00
Pogotowie Ratunkowe	999	095-727-80-60
Centrum Powiadamiania Ratunkowego CPR	112	
Pogotowie Energetyczne	991	
Pogotowie Straży Miejskiej		095-735-57-27
Pogotowie Wodociągowe		095-722-42-42
Pogotowie Gazowe	992	
Pogotowie Ciepłownicze	993	

1.2 Telefony osób funkcyjnych.

Funkcja	Imię i Nazwisko	Telefon
Sekretariat		95 7 20 48 61
Dyrektor	Dorota Konaszczyk	725 755 729
Zastępca Dyrektora	Jolanta Musiała	95 7 22 60 57 w. 201
Centrala		95 7 22 60 57

2. Dane teled adresowe.

Wojewódzka Stacja Sanitarno

Epidemiologiczna

Mickiewicza 12 b

66-400 Gorzów Wlkp.

Tel. + 48 95 7 22 60 57

Fax. + 48 95 7 22 46 52

Email : wsse@wsse.gorzow.pl

3. Wstęp.

3.1. Cel instrukcji.

Celem opracowania jest ustalenie wymagań ochrony przeciwpożarowej w zakresie organizacyjnym, technicznym i porządkowym itp., jakie należy uwzględnić w czasie eksploatacji Obiektów Wojewódzkiej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w Gorzowie Wlkp.

3.2. Postanowienia ogólne.

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia. 24 sierpnia 1991 r.(DZ.U. 1991, nr 81, poz.351, z późniejszymi zmianami) definiuje ochronę przeciwpożarową jako kompleks zadań mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia i środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu zobowiązany jest w szczególności do:

- przestrzegania przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,
- wyposażenia budynku w sprzęt pożarniczy, ratowniczy i środki gaśnicze oraz

- zapewnienia konserwacji i naprawy sprzętu,
- zapewnienia osobom przebywającym w budynku bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji,
- zaznajomienia pracowników z przepisami przeciwpożarowymi, przygotowania budynku do prowadzenia akcji ratowniczej oraz do ustalenia sposobu postępowania na wypadek pożaru.

Szczegółowe wymagania w tym zakresie określone zostały w Rozporządzeniu MSWiA z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, Polskich Normach i innych przepisach szczegółowych. Stosowanie tych wymagań w praktyce, w sferze organizacyjnej i w obszarze technicznych środków zabezpieczeń, realizowane jest poprzez określenie zadań poszczególnym komórkom organizacyjnym, stosownie do ich kompetencji.

Wykonywanie tych zadań powinno być kontrolowane przez upoważnionego przez Właściciela pracownika.

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego powinna być poddawana okresowej aktualizacji, co najmniej raz na 2 lata lub częściej, jeśli wynika to ze zmian sposobu użytkowania budynku, zmian technologicznych, zmian układu zagospodarowania pomieszczeń i innych zmian wpływających bezpośrednio lub pośrednio na warunki ochrony przeciwpożarowej.

4. Postanowienia ogólne.

4. 1. Terminologia.

W celu ułatwienia zrozumienia używanych dalej określeń, których znaczenie w rozumieniu Ustawy znacznie odbiega od interpretacji potocznej, poniżej podano definicje najważniejszych pojęć stosowanych w Instrukcji. Wykaz najczęściej stosowanych pojęć używanych w dalszej części Instrukcji :

- **ochrona przeciwpożarowa** – to zespół przedsięwzięć mających na celu ochronę zdrowia, życia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem,
- **pożar** – to niekontrolowany proces spalania, zachodzący w miejscu do tego nie przeznaczonym charakteryzujący się wydzielaniem ciepła, światła i dymu.
- **miejscowe zagrożenie** – to inne niż pożar i klęska żywiołowa zdarzenie, wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody (katastrofy techniczne, chemiczne i ekologiczne), a stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia i mienia,
- **zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia** – to zapewnienie nieruchomościom koniecznych warunków ochrony technicznej oraz tworzenie warunków organizacyjnych i formalno
-prawnych zapewniających ochronę ludzi i mienia, a także minimalizujących skutki pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- **działania ratownicze** – to każda czynność podjęta w celu ratowania życia,

zdrowia i mienia, a także likwidację źródła powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,

- **Kierujący działaniem ratowniczym** – lub kierujący akcją ratowniczą to osoba oddziałująca na podległe siły podmiotów systemu na miejscu zdarzenia, zgodnie z przyjętymi zasadami i planami ratowniczymi, w celu wykonania określonych czynności ratowniczych.
- **bezpieczeństwo pożarowe** – to stan eliminujący zagrożenie dla życia lub zdrowia, uzyskiwany poprzez funkcjonowanie norm prawnych, technicznych systemów zabezpieczeń oraz prowadzenia działań zapobiegawczych,
- **materiał niebezpieczny pożarowo** – to ciecze palne o temperaturze zapłonu poniżej 55°C, gazy palne, ciała stałe zapalające się samorzutnie w powietrzu, materiały wybuchowe i pirotechniczne, materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy palne, materiały ulegające samorzutnemu rozkładowi lub polimeryzacji oraz materiały mające skłonności do samozapalenia,
- **ciecz palnej** – to ciecz o temperaturze zapłonu do 100°C,
- **zagrożenie wybuchem** – to możliwość tworzenia przez palne gazy, pary palnych cieczy, pyły lub włókna palnych ciał stałych, w różnych warunkach, mieszanin z powietrzem, które pod wpływem czynnika inicjującego zapłon wybuchają, czyli ulegają gwałtownemu spalaniu połączonemu ze wzrostem ciśnienia,
- **kategorii zagrożenia ludzi** – to kwalifikacje budynku, jego części lub pomieszczenia ze względu na funkcje:
 - **ZL I** – budynki użyteczności publicznej lub ich części, w których mogą przebywać ludzie nie będący ich stałymi użytkownikami w grupach powyżej 50 osób, a nie przeznaczone przede wszystkim do użytku ludzi o ograniczonej zdolności poruszania się,
 - **ZL II** – budynki użyteczności publicznej lub ich części przeznaczone dla osób o ograniczonej zdolności poruszania się,
 - **ZL III** – budynki użyteczności publicznej nie zakwalifikowane do **ZL I** i **ZL II**, takie jak szkoły, budynki biurowe, hotele, otwarte przychodnie lekarskie, pomieszczenia usługowe itp.,
 - **ZL IV** – budynki mieszkalne,
 - **ZL V** – budynki zamieszkania zbiorowego nie zakwalifikowane do **ZL I** i **ZL II** (dawniej archiwa muzea, biblioteki),
- **przeciwpožarowy wyłącznik prądu** – rozumie się przez to wyłącznik odcinający dopływ prądu do wszystkich obwodów z wyjątkiem obwodów zasilających instalacje i urządzenia, których funkcjonowanie jest niezbędne w czasie pożaru,
- **strefa pożarowa** – to przestrzeń wydzielona w taki sposób, aby w określonym czasie pożar nie przeniósł się na zewnątrz lub do wewnątrz wydzielonej przestrzeni,
- **strefa zagrożenia wybuchem** – to przestrzeń, w której może występować mieszanina substancji palnych z powietrzem lub innymi gazami utleniającymi, o stężeniu zawartym między dolną i górną granicą wybuchowości,
- **teren przyległym** – to pas terenu wokół obiektu o szerokości równej

minimalnej dopuszczalnej odległości od innych obiektów ze względu na wymagania bezpieczeństwa pożarowego, określonej w przepisach techniczno – budowlanych,

- **techniczne środki zabezpieczeń przeciwpożarowych** – to urządzenia, sprzęt, instalacje lub rozwiązania budowlane służące zapobieganiu powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów,
- **urządzenia do usuwania dymów i gazów pożarowych** – to urządzenie montowane w górnych częściach klatek schodowych i pomieszczeń, uruchamiane w przypadku nagromadzenia się gorących gazów i dymów pożarowych w celu ich odprowadzenia drogą wentylacji naturalnej lub wymuszonej,
- **sprzęt i urządzenia ratowniczy** – to przedmioty, narzędzia, maszyny i urządzenia na stałe związane z budynkiem, obiektem lub terenem, uruchamiane lub wykorzystywane do ratowania ludzi i mienia w warunkach pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- **stałe urządzenia gaśnicze** – to urządzenia na stałe związane z obiektem, zawierające własny zapas środka gaśniczego, wyposażone w układ przechowywania i podawania środka gaśniczego, uruchamiane automatycznie we wczesnej fazie rozwoju pożaru,
- **warunki ewakuacji** – to zespół przedsięwzięć oraz środków techniczno-organizacyjnych zapewniający szybkie i bezpieczne opuszczenie strefy zagrożonej lub objętej pożarem.

4.2. Przedmiot Instrukcji.

Przedmiotem opracowania są wymagania ochrony przeciwpożarowej w zakresie organizacyjnym, technicznym i porządkowym itp., jakie należy uwzględnić w czasie eksploatacji obiektów WSSE w Gorzowie Wlkp. Wraz z urządzeniami.

Niniejsza Instrukcja zgodnie z wymogami zawiera w więc:

- a) warunki ochrony przeciwpożarowej, wynikające z przeznaczenia, sposobu użytkowania, prowadzonego procesu technologicznego, magazynowania (składowania) i warunków technicznych obiektu, w tym zagrożenia wybuchem;
- b) określenie wyposażenia w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice oraz sposoby poddawania ich przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym;
- c) sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia;
- d) sposoby zabezpieczenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, jeżeli takie prace są przewidywane;
- e) warunki i organizację ewakuacji ludzi oraz praktyczne sposoby ich sprawdzania;
- f) sposoby zapoznania użytkowników obiektu, w tym zatrudnionych pracowników, z przepisami przeciwpożarowymi oraz treścią przedmiotowej instrukcji;
- g) zadania i obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej dla osób będących ich stałymi użytkownikami;

h) plany obiektów, obejmujące także ich usytuowanie, oraz terenu przyległego, z uwzględnieniem graficznych danych dotyczących w szczególności:

- powierzchni, wysokości i liczby kondygnacji budynku,
- odległości od obiektów sąsiadujących,
- parametrów pożarowych występujących substancji palnych,
- występującej gęstości obciążenia ogniowego w strefie pożarowej lub w strefach pożarowych,
- kategorii zagrożenia ludzi, przewidywanej liczby osób na każdej kondygnacji i w poszczególnych pomieszczeniach,
- lokalizacji pomieszczeń i przestrzeni zewnętrznych zaklasyfikowanych jako strefy zagrożenia wybuchem,
- podziału obiektu na strefy pożarowe,
- warunków ewakuacji, ze wskazaniem kierunków i wyjść ewakuacyjnych,
- miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic, kurków głównych instalacji gazowej, materiałów niebezpiecznych pożarowo oraz miejsc usytuowania elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi,
- wskazania dojsć do dźwigów dla ekip ratowniczych,
- hydrantów zewnętrznych oraz innych źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
- dróg pożarowych i innych dróg dojazdowych, z zaznaczeniem wjazdów na teren ogrodzony;

i) wskazanie osób lub podmiotów opracowujących instrukcję.

4.3. Zakres stosowania Instrukcji.

Postanowienia Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego obowiązują wszystkich pracowników oraz osoby czasowo przebywające w WSSE.

Pracownicy przyjęcie do wiadomości postanowień Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego potwierdzają własnoręcznym podpisem. Wzór oświadczenia pracownika o zapoznaniu się z postanowieniami Instrukcji zamieszczono w załącznikach.

Oświadczenie powinno być przechowywane w aktach osobowych pracownika.

4.4. Odpowiedzialność.

Za realizację zadań określonych w niniejszej Instrukcji oraz za przestrzeganie podanych niej zasad postępowania odpowiedzialni są wszyscy pracownicy w zakresie zgodnym z zawartymi w Instrukcji postanowieniami.

Do zapoznania się z Instrukcją i przestrzegania zawartych w niej ustaleń zobowiązani są wszyscy pracownicy bez względu na stanowisko służbowe i rodzaj wykonywanej pracy.

W przypadku braku respektowania postanowień Instrukcji w zakresie bezpieczeństwa pożarowego obiektu Dyrektor może nakładać kary zgodne z wewnętrznym regulaminem.

W przypadkach rażących należy nieprawidłowości zgłaszać do miejscowego Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej.

Instrukcja obowiązuje od dnia zatwierdzenia jej przez Dyrektora.

5. Charakterystyka budynków.

Budynek WSSE w Gorzowie Wielkopolskim jest to 5 kondygnacyjny obiekt wolnostojący w kształcie litery "L". W obiekcie wyróżniamy jedną kondygnację podziemną i 4 nadziemne zamknięte dachem płaskim. Budynek podzielono zgodnie z wykorzystaniem na część laboratoryjną, magazynową oraz administracyjno biurową.

5.1 Część laboratoryjna :

Poziom	Przeznaczenie	Powierzchnia
piwnica	Magazyn odczynników i szkła, pomieszczenia wentylatorowni, rozdzielnie elektryczne, pracownie Oddziału Mikrobiologii i Parazytologii.	501, 31m ²
parter	Oddział Mikrobiologii i Parazytologii, pomieszczenia administracyjno-biurowe	500,63 m ²
1 piętro	Oddział Badań Żywności, Żywienia, i Przedmiotów Użytku, pomieszczenia administracyjno-biurowe	470,44 m ²
2 piętro	Oddział Badań Środowiskowych, pomieszczenia administracyjno-biurowe	483,80 m ²
3 piętro	Oddział Badań Środowiska Pracy, Oddział Analiz Instrumentalnych, Oddział Badań Radiacyjnych pomieszczenia administracyjno-biurowe.	483,80 m ²

Łącznie :

kubatura – 8700 m³

powierzchnia użytkowa – 2439,98 m²

5.2. Część administracyjno – biurowa.

Poziom	Przeznaczenie	Powierzchnia
piwnica	Archwium, podręczne magazynki gospodarcze, pomieszczenia warsztatów konserwatorów, kotłownia.	319,26 m ²
parter	Sala konferencyjna, Oddział Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej	320, 00 m ²
1 piętro	Pomieszczenia administracyjno – biurowe	307, 92 m ²
2 piętro	Pomieszczenia administracyjno – biurowe	315, 00 m ²

Łącznie :

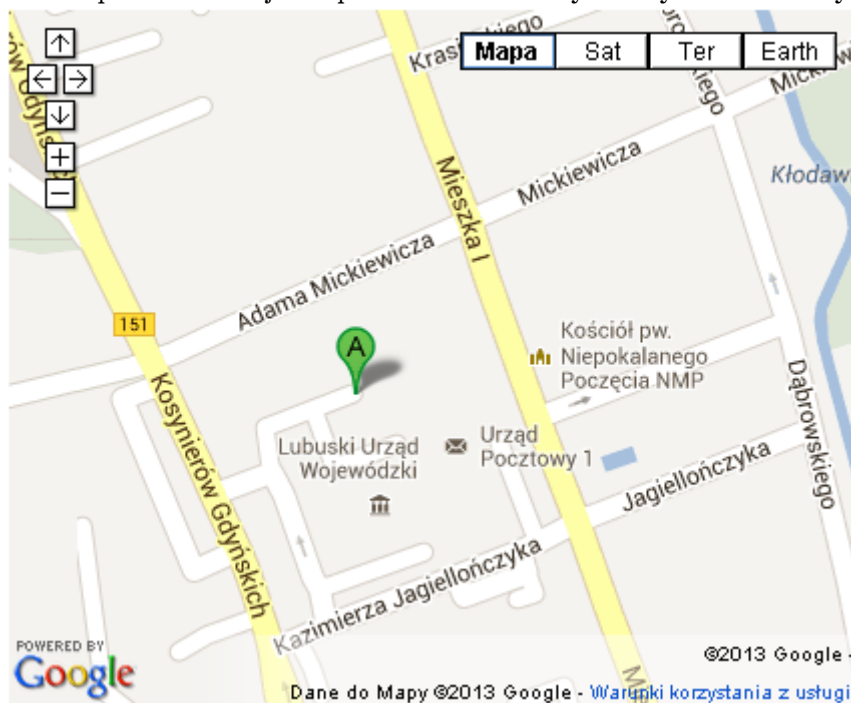
kubatura – 4983 m³

powierzchnia użytkowa – 1262,18 m²

5.3. Lokalizacja i dojazd.

Wojewódzką Stację Sanitarno Epidemiologiczną zlokalizowano w Gorzowie Wielkopolskim w kwartale ulic Mickiewicza, Mieszka I, Kosynierów Gdyńskich i Jagiellończyka.

Wokół WSSE zlokalizowane są drogi dojazdowe, zapewniające dojazd do obiektu. Bezpośredni wjazd prowadzi od licy Kosynierów Gdyńskich.

Rysunek „mapka sytuacyjna”

5.4. Klasyfikacja pożarowa budynku.

W oparciu o obowiązujące przepisy, projekt oraz wykorzystanie budynku WSSE kwalifikujemy do następujących grup:

- część konferencyjno – szkoleniową na parterze budynku do **kategorii zagrożenia ludzi ZL I**, w związku z występowaniem pomieszczeń przeznaczone do jednoczesnego przebywania ponad 50 osób nie będących ich stałymi użytkownikami.
- część administracyjno – biurową do **kategorii zagrożenia ludzi ZL III**.
- pomieszczenia techniczne do grupy **obiektów PM**.
- Pod względem podziału na grupy wysokościowe Stację kwalifikujemy do **budynków SW – średniowysokich** – maksymalna wysokość budynków wynosi 14,20 m.

5.4.1 Wymagania stawiane konstrukcji budynku.

W związku z Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002

r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie minimalną klasa odporności pożarowej dla obiektów średniowysokich zaliczanych do kategorii ZL III winna być klasą C.

Nie są stosowane elementy budowlane inne jak tylko "nierozprzestrzeniające ognia (NRO)", Wszystkie powinny posiadać potwierdzenie tej cechy certyfikatem zgodności, wydanym przez Instytut Techniki Budowlanej w Warszawie.
Do ocieplenia budynku zarówno w termoizolacji ścian, jak i dachu stosowane są systemy, które jako układy warstwowe spełniają wymagania NRO.

W zakresie wystroju wnętrz użyto wyłącznie:

- Materiały których produkty rozkładu termicznego nie są klasyfikowane jako bardzo toksyczne i/lub silnie dymiące;
- wykładziny podłogowe i okładziny ściennie oraz stałe elementy wystroju i wyposażenia wnętrz, w klasie co najmniej trudno zapalne
- sufity podwieszone i okładziny sufitowe, klasyfikowane co najmniej jako "niezapalnych", nie kapiących i nie odpadających pod wpływem ognia.

Stalowe elementy konstrukcyjne zostały zabezpieczone do wymaganej dla nich odporności ogniowej przez pomalowanie farbami ognioochronnymi lub obudowane materiałami ognioochronnymi tak, aby zachowały swą statykę w trakcie pożaru.

Ściany oddzielen przeciwpożarowych na styku z dachem uszczelniono certyfikowanymi masami pęczniejącymi. Tymi samymi masami uszczelniono również ościeża bram i drzwi przeciwpożarowych zabudowanych w przegrodach przeciwpożarowych.

Dylatacje przechodzące przez elementy oddzielen przeciwpożarowych zabezpieczone są do klasy odporności ogniowej tych oddzielen.

Wymagania dla klasy C odporności pożarowej obiektu:

Klasa odporności pożarowej budynku	Klasa odporności ogniowej elementów budynku					
	Główna konstrukcja nośna	Konstrukcja dachu	Strop ¹	Ściana zewnętrzna ^{1,2}	Ściana wewnętrzna ¹	Przykrycie dachu ³
„C”	Słupy żelbetowe R 60	Stalowa R 15	Nad parterem	EI 60	Płyty G-K	E 15
	Podciągi żelbetowe		Pozostałe REI 60		Murowane EI 60	

Gdzie :

1 Jeżeli przegroda jest częścią głównej konstrukcji nośnej, powinna spełniać także kryteria nośności ogniowej (R) odpowiednio do wymagań zawartych w kol. 2 i 3 dla danej klasy odporności pożarowej budynku.

2 Klasa odporności ogniowej dotyczy pasa międzykondygnacyjnego wraz z połączeniem ze stropem.

3 Wymagania nie dotyczą nasłonecznionych, świetlików, lukarn i okien połaciowych (z zastrzeżeniem § 218), jeśli otwory w połaci dachowej nie zajmują więcej niż 20% jej powierzchni.

R – nośność ogniowa (w minutach), określona zgodnie z Polska Norma dotycząca zasad ustalania klas odporności ogniowej elementów budynku,

E – szczelność ogniowa (w minutach), określona jw.,

I – izolacyjność ogniowa (w minutach), określona jw.,

Wymagane klasy odporności ogniowej elementów.

Klasa odporności pożarowej budynku	Klasa odporności ogniowej				
	elementów oddzielenia		drzwi przeciwpożarowych lub innych zamknięć przeciwpożarowych	drzwi z przedsionka przeciwpożarowego	
	ścian i stropów, z wyjątkiem stropów w ZL	stropów w ZL		na korytarz i do pomieszczenia	na klatkę schodową ⁴
"B" i "C"	R E I 120	R E I 60	E I 60	E I 30	E 30

5.5. Gęstość obciążenia ogniowego.

W myśl przepisów o ochronie przeciwpożarowej budynków nie zachodzi konieczność obliczania gęstości obciążenia ogniowego w budynkach zakwalifikowanych do kategorii zagrożenia ludzi (ZL). Wymóg taki stawiany jest tylko w obiektach przemysłowo – magazynowych (PM).

Na terenie WSSE zakwalifikowano do tej kategorii tj. PM –pomieszczenia magazynowe i techniczne.

Gęstość obciążenia ogniowego dla pomieszczeń technicznych przyjęto w granicach do 500 MJ/m².

5.6. Podział obiektu na strefy pożarowe. Klasa odporności pożarowej.

Cały budynek stanowi jedną strefę pożarową o wielkości całkowitej 3702 m².

W przypadku omawianego budynku zgodnie z założeniami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie wielkość strefy nie może przekraczać 5000 m², dopuszczalna wielkość strefy nie jest więc przekroczona.

5.7. Szacunkowa liczba osób przebywających w obiekcie.

W Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej Epidemiologicznej jest zatrudnionych 155 osób. Ponadto do Urzędu dziennie przybywa od 20 do 40 petetntów (na podstawie deklaracji Dyrekcji WSSE) załatwiających różne sprawy urzędowe. Na parterze

⁴ Dopuszcza się osadzenie tych drzwi w ścianie o klasie odporności ogniowej, określonej dla drzwi w kol. 6, znajdującej się między przedsionkiem a klatką schodową.

zlokalizowano salę konferencyjną w której odbywają się narady, spotkania i szkolenia różnych grup w liczbie do 90 osób jednorazowo. Osoby postronne mają sporadyczny dostęp do części podziemnej i kondygnacji powyżej parteru.

5.8. Charakterystyka istniejących dróg ewakuacyjnych.

W Wojewódzkiej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej występują poziome i pionowe drogi ewakuacyjne. Poziome to przede wszystkim korytarze biegnące wzdłuż wszystkich pomieszczeń w budynku. Z poziomu parteru (i piwnicy w budynku laboratoryjnym) zaprojektowano i wykonano wyjścia bezpośrednio na zewnątrz. Z podziemnej i wyższych kondygnacji ewakuacja prowadzona jest pośrednio poprzez pionowe drogi ewakuacyjne. Stanowią je obudowane klatki schodowe biegnące przez wszystkie kondygnacje budynku od najwyższej ku najniższej w danym budynku. Łącznie zlokalizowano 3 klatki schodowe.

Do czasu przybycia pierwszego zastępu Państwowej Straży Pożarnej ewakuacją kieruje Dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.

Szerokości poziomych dróg ewakuacyjnych są obliczone zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami⁵ Najmniejsze więc szerokość drogi poziomej wynosi 1,4 m.

UWAGA ! Należy pamiętać o bezwzględnym przestrzeganiu ładunku i porządku na drogach ewakuacyjnych i zakazie ustawiania tam przedmiotów i towarów.

5.9. Elementy instalacji ochrony przeciwpożarowej .

5.9.1. Instalacja hydrantowa.

5.9.1 Instalacja hydrantowa wewnętrzna.

W klatce schodowej usytuowano hydrant wewnętrzny H-52 przeznaczony do celów pożarowych. Zasięg hydrantu „52” wynosi 20 m.

Instalację wykonano zgodnie z obowiązującymi przepisami uwzględniając m. in. następujące wymagania:

- ❖ zawory odcinające hydrantów 52 zostały umieszczone na wysokości $1,35 \pm 0,1$ m od poziomu podłogi,
- ❖ minimalna wydajność poboru wody mierzona na wylocie prądownicy wynosi:
- ❖ dla hydrantu 52 – $2,5 \text{ dm}^3/\text{s}$;
- ❖ maksymalne ciśnienie robocze w instalacji wodociągowej przeciwpożarowej nie przekracza $0,36 \text{ Mpa}$
- ❖ zasilanie instalacji wodociągowej przeciwpożarowej zapewnia wydajność i ciśnienie na najbardziej niekorzystnie położonych hydrantach przez co najmniej 2 godziny, Sieć hydrantów wewnętrznych podlega okresowym przeglądom technicznym i konserwacji.

5.9.2 Instalacja hydrantowa zewnętrzna – zaopatrzenie wodne.

Jednym z podstawowych zadań właściciela budynku jest zapewnienie

5 Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.) - §242.1 Szerokość poziomych dróg ewakuacyjnych należy obliczać proporcjonalnie do liczby osób mogących przebywać jednocześnie na danej kondygnacji budynku, przyjmując co najmniej 0,6 m na 100 osób, lecz nie mniej niż 1,4 m.

odpowiedniego zaplecza wodnego do celów działań ratowniczo – gaśniczych. W pożarnictwie określa się taki zapas jako zaopatrzenie wodne. Pod tym pojęciem kryje się określenie takiej ilości wody niezbędnej do zewnętrznego gaszenia pożaru, który będzie wystarczający do gaszenia pożaru bądź też do obrony obiektów zagrożonych przerzutem ognia. Z tych źródeł należy zapewnić możliwość poboru wody poprzez pompy i sprzęt pożarniczy.

- ❖ Na terenie bezpośrednio przyległym do budynków zlokalizowano całą sieć hydrantów wody do celów przeciwpożarowych DN 80. Znajdują się one bezpośrednio wzdłuż budynku.

W myśl obowiązujących przepisów pożarowych zapewniono następujące parametry poboru wody do celów gaśniczych:

- ❖ jednoczesność poboru wody z co najmniej 2 hydrantów zewnętrznych o wydajności 10 dm³ każdy;
- ❖ nominalne średnice przewodów wodociągowych, na których zainstalowano hydranty zewnętrzne, wynoszą co najmniej:
 - DN 100 – w sieci obwodowej,
 - DN 125 – w sieci rozgałęzieniowej,
- odcięcie zasuwami hydrantów zainstalowanych na sieci wodociągowej przeciwpożarowej w sposób umożliwiający ich odłączanie od sieci (zasuwy powinny znajdować się w odległości co najmniej 1 m od hydrantu i pozostawać w położeniu otwartym),
- rozmieszczenie hydrantów zewnętrznych na sieci wodociągowej przeciwpożarowej wzdłuż dróg i ulic oraz przy ich skrzyżowaniach, przy zachowaniu odległości:
 - ❖ pomiędzy hydrantami – do 150 m;
 - ❖ od krawędzi drogi lub ulicy – do 15 m;
 - ❖ od chronionego budynku lub obiektu budowlanego – do 75 m;
 - ❖ od ściany budynku – co najmniej 5 m.
- wydajność nominalną hydrantu zewnętrznego, przy ciśnieniu 0,2 MPa mierzonym na zaworze hydrantowym podczas poboru wody wynoszącą co najmniej – 10 dm³/s;

5.10. Podręczny sprzęt gaśniczy.

Podręczny sprzęt gaśniczy w większości budynków publicznych zasadniczo stanowią gaśnice proszkowe typu GP 6 X ABC. Obiekty wyposażono w gaśnice tego typu w ilości odpowiadającej powierzchni użytkowej strefy chronionej, specyfikę użytkowania, a przede wszystkim potencjalne zagrożenia pożarowe. Do sprzętu zapewniono dostęp o szerokości, co najmniej 1 metra, odległość dojścia do gaśnic nie przekracza 30 m. Gaśnice rozlokowano w sposób wykluczających ich przegrzanie czy też przypadkowe uszkodzenie mechaniczne.

Do obliczeń niezbędnej ilości masy środków gaśniczych zawartego w gaśnicach przyjęto następujące założenia przyjmując 2 kg (lub 3 dm³) środka gaśniczego na:

- każde 300 m² powierzchni strefy pożarowej chronionej stałym urządzeniem gaśniczym tryskaczowym;
- każde 100 m² powierzchni strefy pożarowej w budynku, nie chronionej stałym

urządzeniem gaśniczym:

- każde 300 m² powierzchni strefy pożarowej garaży.

Każda gaśnica powinna posiadać normową nalepkę z informacją o zastosowanym środku gaśniczym, producencie lub konserwatorze, numerze atestu, według którego została wyprodukowana, roku produkcji, sposobie użycia, okresie gwarancji oraz ewentualnym terminie następnego badania.

Ponadto na terenie WSSE stosuje się gaśnice 5 kg skroplonego CO₂ (GS-5X-BC), gaśnice pianowe GWG-2X AF oraz koce gaśnicze.

Gaśnice śniegowe GS-5X-BC zastosowano w pomieszczeniach z wentylatorami i serwerowni.

Koce stosuje się w pomieszczeniach elektrycznych niskiego i średniego napięcia.

Gaśnice pianowe GWG-2X AF oraz koce gaśnicze stosuje się w części socjalnej w miejscach przygotowywania potraw niezależnie od stosowania gaśnic proszkowych.

Analizując powyższe należy przyjąć że na łączną powierzchnię strefy chronionej czyli 3702 m² należy zapewnić minimum 74 kg środka gaśniczego. Ilość taka znajduje się w 13 gaśnicach 6 kg.

Etatyzacja podręcznego sprzętu gaśniczego w WSSE Gorzów Wlkp:

piwnica – 3 gaśnice GP 6 X ABC oraz koc gaśniczy,

parter – 4 gaśnice GP 6 X ABC oraz koc gaśniczy,

1 piętro – 3 gaśnice GP 6 X ABC ,

2 piętro – 2 gaśnice GP 6 X ABC,

3 piętro – 2 gaśnice GP 6 X ABC.

Ponadto w pomieszczeniach służących do podgrzewania posiłków zaleca się zastosowanie gaśnic GWP 2 AF.

6. Charakterystyka zagrożenia pożarowego.

6.1. Postanowienia ogólne.

W czasie eksploatacji obiektu należy przestrzegać przepisów profilaktycznych o zachowaniu bezpieczeństwa pożarowego. Przestrzeganie tych przepisów w znacznym stopniu ograniczają możliwość powstawania i rozprzestrzeniania się pożaru, a także gwarantuje środki ratownicze na wypadek zaistnienia pożaru lub innego miejscowego zagrożenia. Do podstawowych obowiązków wszystkich pracowników oraz osób przebywających w budynku należy zapobieganie możliwości powstania i rozprzestrzeniania się pożaru.

6.2. Potencjalne źródła powstania pożaru.

Pod pojęciem zagrożenia pożarowego i wybuchowego określa się te wszystkie czynniki, które składają się na możliwość powstania pożaru lub wybuchu, którego następstwem może być i najczęściej bywa pożar. Współczynnik zagrożenia pożarowego i wybuchowego dzieli się na dwie podstawowe grupy:

- przyczyny powstawania pożarów i wybuchów,

- przyczyny rozszerzania się pożarów i wybuchów,
- Do potencjalnych źródeł powstania pożaru należy:
- stosowanie w działalności technicznej i administracyjnej palnych materiałów i substancji,
 - funkcjonowanie w obiekcie instalacji technicznych zagrożonych wydzielaniem ciepła w warunkach pracy awaryjnej,
 - palenie tytoniu lub używanie otwartego ognia,
 - porzucanie niedopałków papierosów i zapalek na materiały palne lub rzucanie do koszy przeznaczonych na odpady stałe,
 - pozostawianie nie wyłączonych urządzeń i odbiorników energii elektrycznej,
 - użytkowanie uszkodzonych instalacji i urządzeń elektroenergetycznych,
 - naprawianie („watowanie”) bezpieczników we własnym zakresie,
 - zaprószenie ognia,
 - akt terroryzmu lub sabotażu.

6.3 Pomieszczenia i technologie stwarzające niebezpieczeństwo pożaru wykorzystywane w trybie normalnej pracy WSSE.

6.3.1. Parametry pożarowe występujących w budynku substancji palnych.

W obiektach występować będą materiały palne typowe dla obiektów użyteczności publicznej. Do najpopularniejszych należą i będą składowane takie wyroby jak: odzież, materiały celulozowe, papiernicze, środki czystości, sprzęt radiowo-telewizyjny, dywany lub wykładziny dywanowe na różnych podkładach w tym z gum spienionych, wyroby gumowe, wyroby włókiennicze z surowców naturalnych i syntetycznych, meble. Materiały mogą występować w opakowaniach papierowych, drewnianych, oraz w opakowaniach z tworzyw sztucznych, w tym spienionych.

Na terenie WSSE nie przewiduje się przechowywania lub stosowania materiałów pożarowo – niebezpiecznych.

6.3.2. Ocena zagrożenia wybuchem.

Zgodnie z założeniami projektowymi na terenie stacji nie występują pomieszczenia zagrożone wybuchem.

6.3.3. Wymagania przy przechowywaniu substancji niebezpiecznych pożarowo.

W przypadku przechowywania jak również dystrybucji w obrębie obiektu, materiałów niebezpiecznych pożarowo (typu rozpuszczalniki, odrdzewiacze, benzyny ekstrakcyjne itp.) należy przestrzegać następujących zasad:

- Materiały niebezpieczne pożarowo powinny być przechowywane w sposób uniemożliwiający powstanie pożaru lub wybuchu w następstwie procesu składowania lub wskutek wzajemnego oddziaływania.
- Materiały niebezpieczne pożarowo nie powinny być przechowywane w pomieszczeniach piwnicznych, w obrębie klatek schodowych i korytarzy oraz innych pomieszczeniach ogólnie dostępnych .
- Wszystkie czynności związane z transportem lub składowaniem materiałów niebezpiecznych pożarowo powinny być wykonywane według wskazań ich producenta.

- Przechowywanie cieczy o temperaturze zapłonu poniżej 55 °C jest dopuszczalne jedynie w oryginalnych szczelnych, jednostkowych opakowaniach zabezpieczonych przed stłuczeniem.
- Opakowania z materiałami niebezpiecznymi pożarowo powinny posiadać wszystkie oznaczenia umieszczone na nich przez producenta.

6.4. Zapobieganie pożarom powstałym na skutek niewłaściwego obchodzenia się z cieczami łatwo zapalnymi i gazami palnymi.

Zagrożenie pożarowe wynika z własności tych cieczy i gazów. Substancje te mają niską temperaturę zapłonu. Pary tych cieczy i gazy tworzą z powietrzem mieszaninę wybuchową w stosunkowo szerokim zakresie steen, przy czym dolna granica wybuchowości jest z reguły niska. Własności pożarowe i wybuchowe tych substancji są zawarte w instrukcjach technologiczno-ruchowych dotyczących tych procesów, w których są używane. Spośród cieczy stwarzających największe zagrożenie wymienić należy rozpuszczalniki i benzynę, zaś spośród gazów gaz ziemny, wodór, acetylen. Związki używane sporadycznie lub jako odczynniki, powinny być przechowywane w pomieszczeniu w ilościach odpowiadających zużyciu dziennemu lub najmniejszemu opakowaniu handlowemu. Do zainicjowania spalania par tych substancji w mieszaninie z powietrzem lub mieszanin gazów palnych z powietrzem wystarczy energia zdolna spowodować zapłon ok. 1 mm1 tej mieszaniny

6.5. Drogi rozprzestrzeniania się pożaru.

Drogami rozprzestrzeniania się pożarów w obiekcie są:

- układ komunikacji poziomej i pionowej,
- palne elementy wykończenia wnętrz i wyposażenia pomieszczeń,
- zgromadzone materiały palne (np. opakowania).

Istotnym zagrożeniem dla osób przebywających w obiekcie jest toksyczne i duszące oddziaływanie dymów i gazów pożarowych powstających w wyniku spalania dużej ilości tworzyw sztucznych, z jakich wykonane są elementy wykończenia wnętrz, urządzenia biurowe, towar etc.

Przenikaniu dymów i gazów pożarowych sprzyjają:

- otwarte ciągi komunikacyjne o konwekcyjno-grawitacyjnym ruchu powietrza np.

Korytarze,

- kanały wentylacyjne.

Przyczynami rozprzestrzeniania się pożarów są:

- nie stwierdzenie (nie zauważenie) pożaru w jego początkowym stadium przez pracowników,
- opóźnione zaalarmowanie Straży Pożarnej o powstałym pożarze,
- brak umiejętności u pracowników i interesantów opanowania pożaru w zarodku poprzez właściwe zastosowanie sprzętu i środków gaśniczych znajdujących się w pobliżu,
- brak w pobliżu miejsca powstania pożaru podręcznych środków i sprzętu gaśniczego

- niekorzystne warunki budowlane, sprzyjające rozprzestrzenianiu się pożaru oraz powstaniu niebezpieczeństwa dla ludzi (np. brak wydzielenia pomiędzy klatką schodową a poziomą drogą ewakuacyjną),
- nagromadzenie materiałów palnych w miejscu powstania pożaru,
- utrudniony dostęp do miejsca powstania pożaru (np. nie pozostawienie klucza od pomieszczeń w portierni),

Wyszczególnione czynniki mogą występować łącznie lub oddzielnie. Często zdarza się, że zadymieniu ulega szereg pomieszczeń na kilku kondygnacjach i trudno wówczas ustalić źródło pożaru. Dym nie tylko utrudnia oddychanie, ale może być równie trujący (np. czad czyli tlenek węgla, czy cyjan pochodzący z rozkładu czy spalania tworzyw poliuretanowych).

Odcięcie dostępu do drogi wyjść ewakuacyjnych może być spowodowane takimi przyczynami jak: silne zadymienie, zastawienie dróg i wyjść ewakuacyjnych różnymi przedmiotami (materiały biurowe, urządzenia biurowe-kserokopiarki itp.), a nawet elementem wystroju wnętrz, brak widoczności przy odcięciu dopływu prądu elektrycznego, gwałtownym rozwojem pożaru, wyburzeniem elementów budynku, trwałym zamknięciem wyjścia ewakuacyjnego.

Możliwość zapalenia się odzieży w następstwie wybuchu występuje często podczas nieostrożnego obchodzenia się z płynami łatwopalnymi. Stąd zakaz używania i przechowywania w pomieszczeniach biurowych dużych ilości materiałów niebezpiecznych pożarowo.

Możliwość zapalenia się przedmiotów lub materiałów w pokoju, wynika przede wszystkim z porzucania niedopałków i nie dogaszonych zapałek. Ponadto użytkowanie w pokojach grzałek lub innych urządzeń elektrycznych, grzewczych, może być również powodem zapalenia się przedmiotów, a powstały pożar stwarza zagrożenie nie tylko dla sprawcy, ale równie dla części lub całego budynku. Szybkość rozprzestrzeniania się powstałego pożaru jest następstwem gromadzenia materiałów palnych, jak również palności elementów konstrukcyjnych i wykończeniowych, zastosowanych w budynku oraz wyposażenie pomieszczeń. Ponadto możliwość rozprzestrzeniania się pożaru uzależniona jest także od geometrii pomieszczeń, ich usytuowania i przeznaczenia.

Panika wśród klientów, interesantów, gości i pracowników, stwarza duże niebezpieczeństwo rozprzestrzeniania się pożaru. Urojone niekiedy mniemanie o zagrożeniu życia sprawia, że ludzie ogarnięci paniką postępują zupełnie niewłaściwie, szkodząc sobie i innym.

6.6 Zasady zapobiegania pożarom.

Aby skutecznie ograniczyć możliwości powstania pożaru należy rygorystycznie przestrzegać niej wymienionych postanowień wynikających z rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2011 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów.

6.7. Organizacja i zasady zapoznawania pracowników z przepisami przeciwpożarowymi.

6.7.1. Zasady organizacyjne.

Zgodnie z w/w przepisem w celu zapewnienia bezpiecznej eksploatacji obiektu należy:

- 1) umieścić w pomieszczeniu ochrony na parterze w miejscu widocznym wykaz telefonów alarmowych oraz "Instrukcje postępowania na wypadek pożaru",
- 2) w budynku w miejscach widocznych (na każdej kondygnacji) umieścić "Instrukcję postępowania na wypadek pożaru"
- 3) oznakować zgodnie z Polskimi Normami znakami ewakuacyjnymi i bezpieczeństwa:
 - pomieszczenia, w których występuje zakaz używania ognia otwartego,
 - drogi ewakuacyjne oraz pomieszczenia, w których w myśl przepisów techniczno - budowlanych wymagane są co najmniej 2 wyjścia ewakuacyjne, w sposób zapewniający dostarczenie informacji niezbędnych do ewakuacji,
 - miejsca lokalizacji przeciwpożarowego wyłącznika prądu i głównego zaworu gazu.
 - miejsca usytuowania sprzętu gaśniczego,
- 4) utrzymywać drożność dróg ewakuacyjnych i pożarowych,
- 5) wyposażać obiekt w podręczny sprzęt gaśniczy,
- 6) terminowo wykonywać wszystkie polecenia przełożonych i organów kontrolnych w sprawach związanych z bezpieczeństwem pożarowym,
- 7) uczestniczyć w szkoleniach z zakresu ochrony przeciwpożarowej,
- 8) zaznajomić się ze sposobami użycia podręcznego sprzętu gaśniczego,
- 9) prace niebezpieczne pożarowo wykonywać zgodnie z zasadami określonymi w niniejszej instrukcji.

6.7.2. Ogólne zasady bezpieczeństwa pożarowego.

W celu niedopuszczenia do powstania pożaru zabrania się:

- 1) składowania jakichkolwiek materiałów i ustawiania przedmiotów na drogach komunikacji ogólnej służących celom ewakuacji,
- 2) zamykania wyjść ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie lub ograniczenie dostępu do tych wyjść,
- 3) używania sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych do celów nie związanych z ich przeznaczeniem oraz samowolnej zmiany jego lokalizacji,
- 4) ograniczania dostępu do wyłączników i tablic rozdzielczych energii elektrycznej, głównych wyłączników i zaworów instalacji wpływających na stan bezpieczeństwa pożarowego,
- 5) eksploatacji uszkodzonych instalacji i urządzeń elektrycznych, których stan techniczny może przyczynić się do powstania pożaru,
- 6) magazynowania i składowania materiałów niebezpiecznych pożarowo w miejscach do tego nie przeznaczonych,
- 7) używania na terenie całego zakładu otwartego ognia, stosowania innych

czynników mogących spowodować zapalenie materiałów palnych,

8) palenia tytoniu,

9) przechowywania materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,5 m od:

- urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 100°C,
- tablic rozdzielczych, linii kablowych o napięciu 1 kV i wyższym, przewodów uziemiających oraz przewodów odprowadzających instalacji odgromowych,

10) stosowania instalacji elektrycznej wykonanej niezgodnie z warunkami technicznymi,

11) zastawiania lub ograniczania dostępu do:

- podręcznego sprzętu gaśniczego;
- wyjść ewakuacyjnych;
- wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz głównych zaworów gazu;
- urządzeń przeciwpożarowych,

12) pozostawiania bez nadzoru włączonych elektrycznych urządzeń grzejnych z wyjątkiem tych, których instrukcja eksploatacji zezwala na prace bez nadzoru,

13) gromadzenia i przechowywania materiałów palnych między budynkiem a drogą pożarową,

14) korzystania z uszkodzonych urządzeń i instalacji odgromowych, wentylacyjnych, kominowych i innych,

15) stosowania do osłon punktów świetlnych materiałów palnych z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,5 m od żarówki,

16) rozgrzewania za pomocą otwartego ognia materiałów w odległości mniejszej niż 5 m od obiektu,

Aby zmniejszyć ryzyko powstania pożaru od instalacji i urządzeń technicznych należy je utrzymywać w stanie zgodnym z warunkami technicznymi i wymaganiami ustalonymi przez producenta, a w szczególności należy poddawać je okresowym przeglądom i konserwacji:

- przeprowadzić pomiary instalacji elektrycznej w zakresie odporności izolacji przewodów roboczych co najmniej raz w roku. Stwierdzone nieprawidłowości natychmiast usuwać.
- usuwać zanieczyszczenia z przewodów kominowych i wentylacyjnych.

6.7.3. Zasady zapoznawania pracowników z przepisami przeciwpożarowymi.

W celu zapoznania pracowników z przepisami ochrony przeciwpożarowej oraz występującymi zagrożeniami i sposobami ich usuwania należy organizować i przeprowadzać trzy rodzaje szkoleń przeciwpożarowych.

1. Szkolenie wstępne – obejmujące zapoznanie nowo przyjmowanych pracowników w ramach szkolenia bhp z zagadnieniami ochrony przeciwpożarowej w budynku, a w szczególności:

- a) zagrożeniem pożarowym występującym na stanowisku pracy;
- b) zasadami i warunkami ewakuacji osób i mienia;

- c) zasadami przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym;
- d) zasadami użycia podręcznego sprzętu gaśniczego;
- e) obowiązkami pracowników wynikającymi z niniejszej Instrukcji.

2. Szkolenie informacyjne – obejmujące zapoznanie pracowników z "Instrukcją bezpieczeństwa pożarowego", a w szczególności organizowane w związku z:

- wprowadzeniem istotnych zmian w przeciwpożarowym zabezpieczeniu obiektu;
- zmianami i modernizacją obiektu;
- zmianą zakresu zadań lub samej osoby odpowiedzialnej za jej realizowanie;
- zaleceniem kontrolnych organów ochrony przeciwpożarowej.

3. Szkolenie okresowe – w ramach obowiązujących szkoleń okresowych BHP:

1) Pierwsze szkolenie okresowe osób zatrudnionych na stanowiskach:

- a) pracodawców i osób kierujących pracownikami przeprowadza się w okresie do 6 miesięcy od rozpoczęcia pracy na tych stanowiskach;
- b) robotniczych, inżynieryjno-technicznych, pracowników służby bhp i osób wykonujących zadania tej służby, pracowników administracyjno-biurowych i innych nie wymienionych, których charakter pracy wiąże się z narażeniem na czynniki szkodliwe dla zdrowia, uciążliwe lub niebezpieczne przeprowadza się w okresie 12 miesięcy od rozpoczęcia pracy na tych stanowiskach.

2. Następane szkolenia okresowe osób zatrudnionych na stanowiskach :

- a) robotniczych przeprowadza się nie rzadziej niż raz na 3 lata;
- b) inżynieryjno-technicznych, pracowników służby bhp i osób wykonujących zadania tej służby, i innych nie wymienionych, których charakter pracy wiąże się z narażeniem na czynniki szkodliwe dla zdrowia, uciążliwe lub niebezpieczne przeprowadza się nie rzadziej niż raz na 5 lat;
- c) pracowników administracyjno-biurowych nie rzadziej niż raz na 6 lat.

4. Tematyka szkolenia:

- a) zagrożenie pożarowe występujące w stacji,
- b) sposoby eliminacji zagrożenia pożarowego,
- c) przepisy dotyczące ochrony przeciwpożarowej,
- d) zasady postępowania na wypadek powstania pożaru,
- e) zasady obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego,
- f) warunki prowadzenia ewakuacji osób i mienia,
- g) obowiązki wynikające z Instrukcji.

Zalecane jest przeprowadzanie szkoleń z powyższej tematyki raz na trzy lata.

Dokumentacja szkolenia:

- dokumentację wstępnego szkolenia przeciwpożarowego stanowi karta szkolenia wstępnego zakresie bhp , program. Kartę po podpisaniu włącza się do akt osobowych pracownika,
- dokumentację ze szkolenia informacyjnego stanowi oświadczenie

pracownika- wzór w załączniku

- dokumentację ze szkolenia okresowego stanowi: dziennik zajęć, program szkolenia, test, zaświadczenia. Zaświadczenie włącza się do akt osobowych pracownika

7. Zasady postępowania na wypadek pożaru

7.1. Zasady alarmowania w przypadku powstania pożaru.

W przypadku stwierdzenia pożaru lub innego niebezpieczeństwa stwarzającego zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi należy natychmiast zaalarmować Państwową Straż Pożarną, tel. 998, podając następujące informacje:

- a) Adres i nazwę obiektu.
- b) Określić co się pali (przeznaczenie pomieszczeń, rodzaj materiałów).
- c) Czy w strefie zagrożonej pożarem znajdują się ludzie.
- d) Numer telefonu, z którego się mówi i swoje imię i nazwisko.

Alarmując telefonicznie Państwową Straż Pożarną należy mówić spokojnie i wyraźnie oraz odpowiadać na pytania zadawane przez osobę przyjmującą zgłoszenie.

Uwaga! Po potwierdzeniu przyjęcia meldunku przez dyżurnego Miejskiego Stanowiska Kierowania odłożyć słuchawkę i odczekać przy telefonie na ewentualne sprawdzenie czy meldunek o pożarze nie jest fałszywy.

W razie potrzeby (wypadek lub awaria) zaalarmować:

Państwową Straż Pożarną tel.998 lub 112

Pogotowie Ratunkowe tel. 999;

Policję tel.997;

7.2. Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia.

Do czasu przybycia zastępów ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej akcją ewakuacyjną kieruje **Dyrektor lub osoba jego zastępująca**. Do jego zadań należy w szczególności:

- upewnić się czy zaalarmowano PSP;
- udać się bezzwłocznie na miejsce zdarzenia;
- ocenić sytuację w zakresie zagrożenia pożarowego bądź innego niebezpieczeństwa dla ludzi;
- spowodować rozpoczęcie gaszenia pożaru przy użyciu podręcznego sprzętu gaśniczego (o ile istnieje taka możliwość);
- podjąć decyzje o częściowej lub całkowitej ewakuacji ludzi z obiektu;
- z chwilą przybycia jednostek PSP przedstawić dotychczasową sytuację Kierującemu Akcją Ratowniczą;
- pozostawać w dyspozycji Kierującego Akcją Ratowniczą w celu:
 - udzielania bieżących informacji w zależności od rozwoju sytuacji;
 - zapewnienia dostępu do poszczególnych pomieszczeń i urządzeń;
 - zapewnienia doraźnej pomocy (socjalnej) osobom poszkodowanym;
 - zabezpieczenia ewakuowanego mienia, itp.;

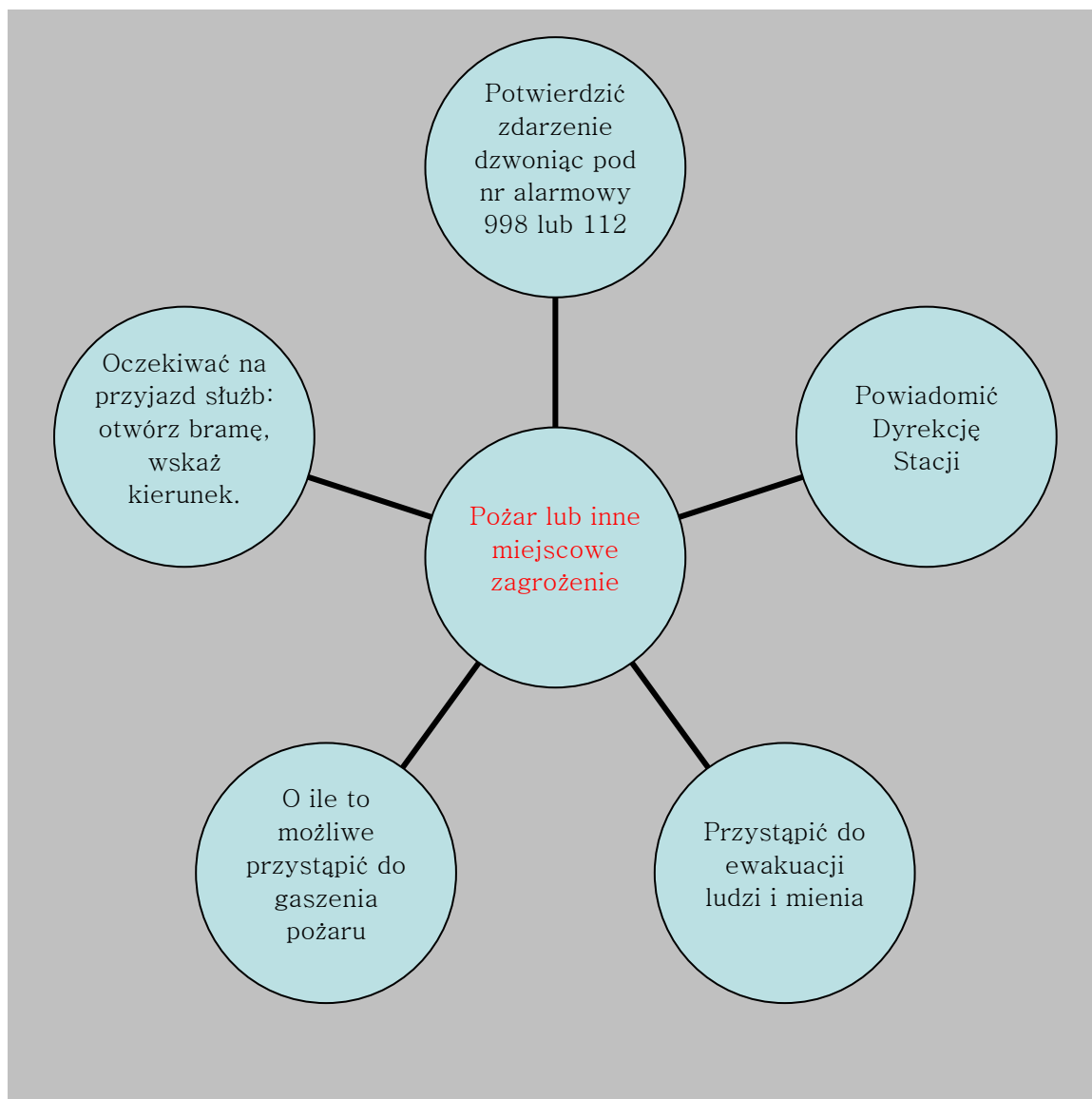
- zabezpieczyć pogorzelisko w celu zabezpieczenia terenu po zakończeniu bezpośrednich działań ratowniczo – gaśniczych.

Pracownicy zobowiązani są do podporządkowania się poleceniom wydawanym przez Kierującego Akcją Ratowniczą.

Podczas wykonywania powierzonych im obowiązków powinni przestrzegać następujących zasad:

- w pierwszej kolejności prowadzić ratowanie zagrożonego życia ludzi;
- przystąpić do gaszenia pożaru przy użyciu podręcznego sprzętu gaśniczego;
- nie gasić wodą instalacji i urządzeń elektrycznych będących pod napięciem;
- usunąć z zasięgu działania ognia materiały palne, a szczególnie butle z gazami sprężonymi, naczynia z płynami łatwo zapalnymi, cenne urządzenia i ważne dokumenty;
- nie otwierać bez wyraźnej potrzeby drzwi i okien do pomieszczeń, w których powstał pożar.

7.3 Podstawowe kierunki działań w przypadku powstania zagrożenia.

7.4 Schemat zadań organizujących akcję ratowniczą do czasu przyjazdu pierwszych zastępów ochrony przeciwpożarowej.

nr	zadanie	osoba odpowiedzialna za jego wykonanie
1	Powiadomienie Stanowiska Kierowania Państwowej Straży Pożarnej	Osoba która dostrzegła zagrożenie, osoba w portierni, potwierdza Dyrektor.
2	Kierowanie akcją ratowniczo-ewakuacyjną.	Dyrektor lub osoba przez wyznaczona.
3	Podjęcie decyzji o ewakuacji ludzi oraz ogłoszenie alarmu o ewakuacji. (W przypadku nie zadziałania alarmu II-go stopnia.)	Dyrektor lub osoba przez wyznaczona.

nr	zadanie	osoba odpowiedzialna za jego wykonanie
4	Wyłączenie dopływu prądu elektrycznego.	Konserwator obiektu.
5	Powiadomienie służb i osób wskazanych w wykazie telefonów	Sekretariat Dyrekcji.
6	Otwarcie bram przejazdu pożarowego, szlabanów i zapór przejazdowych w terenie obiektu. (upewnienie się o otwarciu urządzeń sterowanych automatycznie)	Wyznaczeni pracownicy.
7	Doprowadzenie służb Ratowniczo-Gaśniczych PSP do budynku i poinformowanie o istocie zdarzenia	Wyznaczeni pracownicy.
8	Gaszenie pożaru przy pomocy podręcznego sprzętu oraz niedopuszczenie do rozprzestrzeniania się pożaru w początkowej fazie jego rozwoju.	Wszyscy przebywający w obiekcie – o ile pozwala na to sytuacja.
9	Kierowanie strumienia ewakuacyjnego w kierunkach „bezpiecznych”.	Kierownicy Wydziałów.

7.5.Zasady prowadzenia Akcji Ewakuacyjnej.

W przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność przeprowadzenia ewakuacji osób i mienia z obiektu, decyzje o podjęciu ewakuacji podejmuje Dyrektor lub osoba zastępująca go odpowiedzialna za bezpieczeństwo osób i mienia w obiekcie.

Decyzja ta musi uwzględniać informacje o zakresie ewakuacji, liczbie osób przewidzianych do ewakuacji, sposobach i kolejności opuszczania obiektu, a także musi określić drogi i jej kierunki.

Po podjęciu decyzji o ewakuacji osób i mienia należy :

- Niezwłocznie powiadomić wszystkie osoby przebywające o powstaniu i charakterze zagrożenia oraz konieczności przeprowadzenia ewakuacji. Do powiadomienia należy wykorzystać istniejące w obiekcie środki łączności wewnętrznej. Kierujący Akcją Ewakuacyjną wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji poszczególnych grup ewakuacyjnych, ponadto ustala ewentualną potrzebę ewakuacji sprzętu i mienia, określając w tym celu sposoby, kolejność i rodzaj ewakuowanego mienia.

- W pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tych pomieszczeń, w których powstał pożar lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia oraz z pomieszczeń, z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych dróg ewakuacji może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie.

- W przypadku blokady dróg ewakuacyjnych, należy niezwłocznie dostępnymi środkami, np. telefonicznie, bezpośrednio lub przy pomocy osób znajdujących się na zewnątrz odciętej strefy – powiadomić Kierownika Akcji Ratowniczej. Ludzi odciętych od wyjścia, a znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła pożaru i w miarę

posiadanych środków i istniejących warunków wysyłać informacje o swoim położeniu,

- Przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej ze względu na mniejsze zadymienie panujące w dolnych partiach pomieszczeń i dróg ewakuacyjnych. Usta i nos należy w miarę możliwości zasłaniać chustką zmoczoną w wodzie, ten sposób ułatwia oddychanie. Podczas ruchu przez mocno zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji co do kierunku ruchu.

- Ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ewakuacji i ratowania ludzi. Ewakuacje mienia należy rozpocząć od najcenniejszych urządzeń, dokumentacji i przedmiotów

- Po zakończeniu ewakuacji należy dokładnie sprawdzić, czy wszyscy ludzie opuścili poszczególne pomieszczenia. W razie podejrzenia, że ktoś został w zagrożonej strefie, należy natychmiast zgłosić ten fakt jednostkom ratowniczym przybyłym na miejsce akcji i przeprowadzić ponowne sprawdzenie pomieszczeń budynku.

- W przypadku przybycia jednostek straży pożarnej w trakcie akcji ewakuacyjnej, kierujący przebiegiem akcji lub osoba go zastępująca, zobowiązany jest do złożenia krótkiej informacji o przebiegu akcji, a następnie podporządkowania się poleceniom dowódcy przybyłej jednostki taktycznej straży pożarnej.

- Za mienie przeznaczone do ewakuacji należy uważać sprzęt i urządzenia, które w przypadku zniszczenia obiektu, umożliwiają jego późniejsze uruchomienie, sprzęt i aparaturę o znacznej wartości, urządzenia mogące wskutek ich termicznego zniszczenia spowodować gwałtowne i nieobliczalne skutki (np.: butle ciśnieniowe, rozcieńczalniki, puszki z palnymi materiałami), ważne dokumenty oraz dokumenty wymagane do zachowania przez przepisy szczegółowe.

Ewakuację mienia podejmuje się w momencie nie występowania zagrożenia życia i zdrowia osób.

W przypadku przybycia jednostki straży pożarnej w trakcie akcji ewakuacyjnej, kierujący przebiegiem ewakuacji jest zobowiązany do złożenia krótkiej informacji o przebiegu akcji, a następnie podporządkowania się poleceniom wydawanym przez Dowódcę przybyłej jednostki ochrony przeciwpożarowej.

7.6. Ogłoszenie ewakuacji.

W chwili podjęcia decyzji o ewakuacji osoba wyznaczona do tego zadania za pomocą dostępnych środków ogłasza komunikat "Uwaga, uwaga, ogłaszam alarm ewakuacyjny wszyscy proszeni są o udani się do wyjść ewakuacyjnych". Komunikat należy powtarzać możliwie w sposób ciągły. Opuszczający obiekt pracownicy powinni gromadzić się na placu przy ulicy Mickiewicza i tam oczekiwać na informacje, co do dalszego postępowania.

Pracownicy zobowiązani są do wyłączenia urządzeń elektrycznych występujących na swoim stanowisku pracy czy też w lokalu przed jego opuszczeniem.

Niejednokrotnie informacje o zaistniałym zagrożeniu przekazuje się

poprzez okrzyk, taki sygnał należy również traktować jako konieczność przygotowania się do ewakuacji, a przy wyraźnym zagrożeniu należy opuścić niebezpieczną strefę.

7.7. Postępowanie w przypadku ogłoszenia ewakuacji.

W przypadku ogłoszenia ewakuacji należy:

- Przystąpić do gaszenia pożaru przy użyciu podręcznego sprzętu gaśniczego,
- wyłączyć urządzenia podłączone do gniazd elektrycznych,
- pozamykać okna, gdy w pomieszczeniu nie ma lub jest niewielka ilość dymu,
- zabrać najcenniejsze rzeczy osobiste, o ile to możliwe – okrycie wierzchnie,
- opuścić pomieszczenie i udać się w kierunku wyznaczonej najbliższej drogi ewakuacyjnej,
- zachować spokój, nie rozmawiać, nie krzyczeć, nie prowokować sytuacji mogących wyzwoić panikę, podporządkować się poleceniom kierujących akcją.

Ewakuacja ma rygor natychmiastowej wykonalności i nie podlega sprzeciwieniu. Osoby które odmawiają się jej poddaniu podlegają karze

W czasie ewakuacji należy:

- Iść szybkim krokiem w wyznaczonym kierunku, bez podbiegania, wyprzedzania i przepychania się wśród osób znajdujących się przed nami,
- poruszać się prawą stroną po wszystkich drogach ewakuacyjnych,
- nie zatrzymywać się, ani nie poruszać się w kierunku przeciwnym do kierunku prowadzonej ewakuacji,
- nie porzucać zabranych ze sobą przedmiotów na drogach, gdzie prowadzona jest ewakuacja,
- poruszać się wzdłuż świeateł i znaków ewakuacyjnych lub w kierunku świateł sygnałowych dawanych latarkami przez kierujących akcją,
- poruszać się przy dużym zadymieniu w pozycji z głową jak najniżej nad podłogą,
- po schodach można schodzić tyłem,
- w przypadku załabnięcia osób należy podjąć starania w celu wyniesienia ich na zewnątrz obiektu lub w miejsca bezpieczne, a w przypadku braku takiej możliwości, poinformować prowadzących ewakuację o miejscu znajdowania się takiej osoby.

W przypadku odcięcia dostępu do dróg ewakuacyjnych:

- Należy udać się do najdalej położonego od źródła ognia pomieszczenia i sygnalizować przez okno swoje położenie, a jeżeli istnieje taka możliwość, informować służby ratownicze telefonicznie,
- w przypadku odcięcia dojść do korytarzy zamknąć drzwi od pokoju, w miarę możliwości uszczelnić je mokrymi tkaninami, szczególnie przy podłodze i sygnalizować wszelkimi dostępnymi sposobami swoje położenie.

7.8 Zadania i obowiązki pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Zgodnie z postanowieniami Ustawy o ochronie przeciwpożarowej Właściciel (Zarządca) obiektu jest zobowiązany przestrzegać w czasie jego eksploatacji wymagań przeciwpożarowych. Aby warunek ten był realizowany niezbędnym jest wyznaczenie dla wszystkich osób związanych z obiektem, zakresu odpowiedzialności za zachowanie bezpieczeństwa pożarowego. Stosownie do podziału kompetencji na różnych stanowiskach służbowych, określa się zakres zadań i odpowiedzialności za zachowanie bezpieczeństwa pożarowego.

Tryb realizacji zadań i sposoby zapoznania pracowników z zakresem odpowiedzialności za bezpieczeństwo pożarowe regulują rozdziały Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego WSSE w Gorzowie Wlkp.

Bezpośrednią odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa przeciwpożarowego ponosi Dyrektor.

7.9 Obowiązki Dyrektora WSSE w Gorzowie Wlkp. w zakresie bezpieczeństwa pożarowego:

Obowiązki Dyrektora:

- Zapewnienie prawidłowych warunków budowlanych, instalacyjnych i technologicznych oraz zapobieganie wszelkim zagrożeniom w tym zakresie;
- przestrzeganie przeciwpożarowych wymagań zawartych w dokumentacji technicznej;
- określenie sposobów usuwania zagrożeń pożarowych i innych;
- zaopatrzenie w stosowny sprzęt przeciwpożarowy i urządzenia techniczne służące do alarmowania, ewakuacji i gaszenia pożarów;
- nadzorowanie i kontrolowanie podległych pracowników w zakresie przestrzegania zasad bezpieczeństwa pożarowego.
- zapewnienie wyposażenia budynków i pomieszczeń w podręczny sprzęt gaśniczy oraz utrzymywanie tego sprzętu w pełnej sprawności technicznej oraz zapewnienie systematycznej konserwacji;
- bieżącą kontrolę drożności dróg ewakuacyjnych i ich oznakowania;
- bieżącą kontrolę prawidłowego funkcjonowania oświetlenia bezpieczeństwa.
- zapewnienie przestrzegania przeciwpożarowych wymagań budowlanych oraz bezpiecznej eksploatacji instalacji i urządzeń stanowiących wyposażenie eksploatowanych budynków i pomieszczeń;
- zapewnienie osobom przebywającym w budynkach bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji na wypadek pożaru;
- zapewnienie właściwego przeszkolenia przeciwpożarowego wszystkich podległych pracowników;
- przygotowanie obiektów i pomieszczeń do akcji ratowniczo-gaśniczej;
- ustalenie sposobów postępowania na wypadek pożaru lub innego miejscowego zagrożenia;
- nadzorowanie przestrzegania przez pracowników postanowień zawartych w „Instrukcji Bezpieczeństwa pożarowego” oraz w przepisach ogólnych;

- stosowanie odpowiednich sankcji w stosunku do pracowników winnych zaniedbań stwarzających możliwość powstania pożaru:
- prowadzenie okresowych analiz stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego na terenie obiektu;
- podejmowanie wszelkich przedsięwzięć zmierzających do poprawy zabezpieczenia przeciwpożarowego obiektu.

7.10. Obowiązki pracowników WSSE w Gorzowie Wlkp. w zakresie bezpieczeństwa pożarowego.

Obowiązki pracowników:

- Znajomość zagrożenia pożarowego występującego na terenie obiektu, a w szczególności na stanowisku pracy oraz sposobów przeciwdziałania możliwości powstania i rozprzestrzeniania się pożarów; znajomość zasad postępowania w przypadku powstania pożaru i orientacja w rozmieszczeniu sprzętu gaśniczego i urządzeń przeciwpożarowych, a także umiejętność obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego;
- znajomość warunków i zasad przeprowadzania ewakuacji osób i mienia;
- udział w szkoleniach przeciwpożarowych;
- udział w ćwiczeniach przeciwpożarowych;
- podporządkowanie się decyzją Kierującego Akcją Ratowniczą;
- zgłaszanie do przełożonych wszelkich wykrytych nieprawidłowości;
- przestrzeganie przepisów porządkowych i przeciwpożarowych.

7.11 Obowiązki petentów i uczestników szkoleń i konferencji Urzędu z chwilą ogłoszenia alarmu ewakuacyjnego.

Obowiązki petentów i uczestników szkoleń i konferencji:

- Powiadomić pozostałe osoby przebywające w zagrożonym rejonie, na danej kondygnacji;
- opuścić pomieszczenia udając się korytarzem w kierunku wskazanym przez prowadzącego ewakuację lub zgodnie z kierunkiem oznaczonym tablicami informacyjnymi,
- w czasie trwania ewakuacji zachować ciszę i spokój,
- poruszać się szybkim krokiem bez podbiegania i wyprzedzania innych osób,
- nie wolno zatrzymywać się, ani poruszać w kierunku przeciwnym do kierunku ewakuacji,
- w czasie schodzenia lub wchodzenia szybkość poruszania się należy dostosować do osób znajdujących się najniżej,

Ewakuacja ma rygor natychmiastowej wykonalności. Nie podporządkowanie się poleceniom Kierującego Akcją Ratowniczą jest poważnym wykroczeniem może być karane na drodze mandatowej bądź kierowane do postępowania karnego.

7.12 Czynności zabronione w zakresie bezpieczeństwa pożarowego.

Zabrania się :

- Używanie otwartego ognia na terenie wszystkich pomieszczeń obiektu z wyjątkiem miejsc prowadzenia prac pożarowo niebezpiecznych zgodnie z postanowieniami niniejszej Instrukcji;
- składowanie i używanie do prac gospodarczych substancji niebezpiecznych pożarowo;
- eksploataowanie uszkodzonych instalacji i urządzeń zasilanych energią elektryczną;
- pozostawienie bez dozoru włączonych do sieci odbiorników energii elektrycznej (z wyjątkiem urządzeń przewidzianych do pracy w systemie ciągłym);
- ustawianie grzejnych urządzeń elektrycznych na przedmiotach i materiałach palnych (wszelkie elektryczne urządzenia grzejne należy ustawiać na niepalnych podstawach w odległości co najmniej 0,5 m od materiałów palnych);
- przechowywanie materiałów w sposób sprzeczny ze wskazaniami producenta;
- gromadzenie i przechowywanie w miejscach do tego celu nie przeznaczonych materiałów palnych;
- umieszczanie jakichkolwiek przedmiotów na korytarzach i ciągach komunikacyjnych, zastawianie lub zamykanie:
 - wyjść, przejść i drzwi ewakuacyjnych;
 - dojść do wyjść ewakuacyjnych, tablic rozdzielczych energii elektrycznej, wyłączników prądu elektrycznego, sprzętu gaśniczego;
- używanie sprzętu i urządzeń ppoż. do celów nie związanych z ochroną przeciwpożarową.

8. Podręczny sprzęt gaśniczy oraz zasady jego stosowania.

Na terenie WSSE w Gorzowie Wlkp. mogą występować pożary następujących grup:

A	Pożar ciał stałych pochodzenia organicznego, przy spalaniu których występuje zjawisko żarzenia np. drewna, węgla, papieru, tkanin, itp.	
B	Pożar cieczy palnych i substancji stałych topiących się wskutek ciepła wytwarzającego się przy poarze np. benzyna, alkohole, tłuszcze, smoła, itp.	

C	Požary gazów palnych np. metan, propan, gaz miejski, itp.	
---	---	---

Symbole A, B, C – oznaczają także grupy pożarów, do gaszenia których przeznaczona jest dana gaśnica.

- grupa A – pożary ciał stałych żarzących się,
- grupa B – pożary cieczy palnych lub materiałów topiących się,
- grupa C – pożary gazów palnych

Gaśnice AB to gaśnice wodne i pianowe. **Gaśnice AB nie mogą być używane do gaszenia urządzeń elektrycznych** znajdujących się pod napięciem lub w obrębie tych urządzeń. Gaśnice BC to zazwyczaj gaśnice śniegowe środkiem gaśniczym jest dwutlenek węgla. W tej grupie mogą także znaleźć także gaśnice proszkowe (z proszkiem przeznaczonym do gaszenia pożarów tych grup tj BC). Najbardziej uniwersalna jest oczywiście gaśnica oznaczona symbolem ABC. Jest równie dobra do gaszenia, na przykład drewna jak i rozlanego paliwa czy palącego się gazu.

8.1.Podręczny sprzęt gaśniczy.

8.1.1. Wiadomości ogólne.

Do prowadzenia skutecznej działalności w zapobieganiu pożarom i ich zwalczaniu niezbędne jest posiadanie wiedzy o procesie spalania, gdy tylko ona pozwala na wszechstronna ocenę elementów, jakie składają się na szeroko rozumiane zjawisko pożaru. Ogólnie rzecz biorąc, spalanie się czegokolwiek jest procesem chemicznym, w czasie którego występuje łączenie się materiału palnego z utleniaczem (najczęściej tlenem), podczas którego wydziela się światło, ciepło i inne produkty spalania. Aby powstał, a następnie rozwijał się proces spalania konieczne jest istnienie w odpowiedniej proporcji substancji palnej, utleniacza i źródła zapalenia (bodźca energetycznego) czyli tzw trójkąta spalania.

Rys. Warunki spalania: utleniacz, paliwo, źródło ciepła i rodniki warunkujące ciągłość spalania

Wynika z tego jednoznacznie, że do przerwania istniejącego już procesu spalania konieczna jest zmiana proporcji składników procesu tj.:

- usunięcie materiału palnego lub uczynienie go (w różny sposób) niepalnym w lokalnie występujących warunkach,
- eliminowanie bodźca termicznego podtrzymującego proces spalania (np. chłodzenie układu palnego),
- odcięcie dostępu utleniacza do miejsca pożaru.

Wymienione wyżej czynności stanowią istotę techniki gaszenia pożarów, przy czym podręczny sprzęt gaśniczy spełnia w tej technice rolę zasadniczą w sytuacjach, kiedy istnieje możliwość ugaszenia pożarów w zarodku, tj. w pierwszej fazie jego trwania. Funkcja podręcznego sprzętu gaśniczego polega bądź to na działaniu jednostkowym tj. chłodzeniu materiału palnego, bądź na odcięciu od niego dostępu tlenu, albo oba te mechanizmy gaśnicze występują jednocześnie.

Do podręcznego sprzętu gaśniczego zalicza się:

- gaśnice i agregaty gaśnicze,
- hydronetki,
- koce gaśnicze.

Grupy podręcznego sprzętu gaśniczego:

8.1.2. Dobór i rozmieszczenia podręcznego sprzętu gaśniczego.

Przy doborze i rozmieszczeniu podręcznego sprzętu gaśniczego w obiekcie uwzględnić należy przepisy Rozporządzenia MSWiA z dnia 7 czerwca 2011r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów.

Zasady rozmieszczania podręcznego sprzętu gaśniczego:

- co najmniej jedna jednostka sprzętu o masie środka gaśniczego min. 2 kg przypada na każde 100 m² powierzchni strefy pożarowej budynku,
- gaśnice powinny być ustawione w miejscach łatwo dostępnych i widocznych przy wejściach do budynków, na klatkach schodowych, na korytarzach, przy wyjściach z pomieszczeń na zewnątrz,
- gaśnice powinny być ustawione w miejsca nienarażonych na uszkodzenie mechaniczne lub przegrzanie,
- gaśnice muszą być wykonane zgodnie z PN i posiadać aktualny przegląd techniczny,
- odległość do gaśnicy nie może być większa niż 30 m,
- do gaśnic należy zapewnić dostęp co najmniej 1m.

Środek gaśniczy należy dobrać na podstawie analizy potencjalnych zagrożeń mogących wystąpić w miejscu ustawienia sprzętu.

Zasady doboru środka gaśniczego:

- do gaszenia pożarów grupy A (w których występuje zjawisko spalania żarowego np. drewna, papieru, tkanin) stosuje się gaśnice płynowe, pianowe lub proszkowe,
- do gaszenia pożarów grupy B (cieczy palnych i substancji stałych topiących się) stosuje się zamiennie gaśnice płynowe, pianowe, śniegowe lub proszkowe,
- do gaszenia pożarów grupy C (gazów palnych) stosuje się zamiennie

gaśnice proszkowe lub śniegowe,

- do gaszenia pożarów poszczególnych grup z indeksem E (urządzeń elektrycznych pod napięciem lub materiałów znajdujących się w pobliżu tych urządzeń) stosuje się zamiennie gaśnice proszkowe, śniegowe lub halonowe.

8.1.3. Gaśnice proszkowe.

Gaśnice i agregaty proszkowe cechuje wysoka właściwość gaśnicza proszków, opierająca się przede wszystkim na ich działaniu inhibitującym (przerywającym) proces palenia. Nadto działanie proszków polega na wydatnym eliminowaniu dostępu powietrza nad płonąca powierzchnię, a wyrzucana pod dużym ciśnieniem chmura proszku powoduje zdmuchnięcie płomieni. Proszki przeznaczone są do gaszenia pożarów cieczy i gazów palnych oraz urządzeń elektrycznych znajdujących się pod napięciem. Działanie gaśnicze w zależności od rodzaju proszku gaśniczego polega na:

- proszki typu ABC lub ABCD – inhibitacyjnie na płomień (chemicznie) i izolacyjnie na materiał palny;
- proszki typu BC – inhibitacyjnie na płomień.

Nie zaleca się stosowania gaśnic z proszkiem typu BC w budynkach biurowych.

Gaśnice i agregaty proszkowe stosuje się przede wszystkim tam, gdzie zachodzi obawa uszkodzenia materiałów i urządzeń szczególnie cennych, które przy stosowaniu innych środków gaśniczych, a zwłaszcza wody i piany mogą ulec zniszczeniu. Ograniczenie stosowania proszków ma miejsce przede wszystkim w aparaturze i urządzeniach precyzyjnych, ponieważ proszek może spowodować zatarcie elementów ruchomych. Ze względu na wysokie ciśnienie robocze gaśnic i agregatów proszkowych mają one zdolność do zasięgu rzutu strumienia proszku na odległość od 5 do 8 m dla gaśnic i 12 m dla agregatu proszkowego. Mogą być eksploatowane w temperaturach od -25 do +30°C.

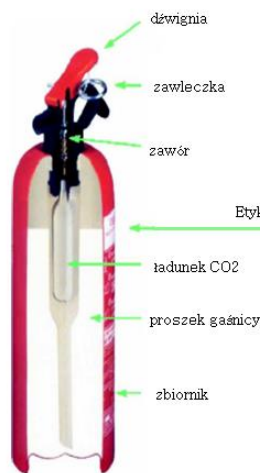
Na rynku występuje szereg gaśnic proszkowych.

Należy zwrócić uwagę że dodatkowo część z nich ma oznaczenie „x” a niektóre „z”. Różnica tkwi w budowie, a w zasadzie w sposobie wyrzucenia środka gaśniczego na zewnątrz. Gaśnice „x” znajdują się pod stałym ciśnieniem (gaz obojętny stale utrzymuje ciśnienie w zbiorniku). Gaśnice z oznaczeniem „z” gaz napędzający mają w dodatkowym, wbudowanym zbiorniczku. Używając gaśnicy typu „z” należy bezwzględnie po zbiciu membrany odczekać kilka sekund aż gaz rozpręży się w butli gaśnicy i „wymiesza” chmurę środka gaśniczego. W innym przypadku gaz zostanie wyrzucony na zewnątrz, a środek gaśniczy pozostanie na dnie zbiornika.

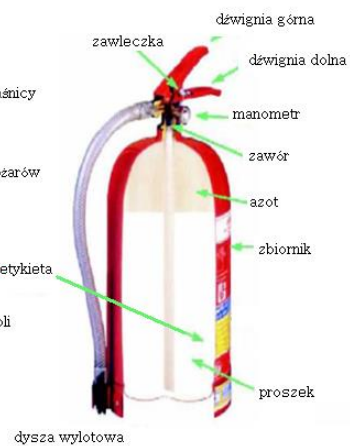
Przykładowe parametry użytkowe jednej z gaśnic typu proszkowego:

- ilość środka gaśniczego 2 kg
- czas rozładowania 6 – 10 sek
- zasięg strumienia 4 m
- waga gaśnicy 4,4 kg
- grupa pożarów BCE lub ABCE

Gaśnica proszkowa typu Z ze zbiornikiem CO₂

Gaśnica proszkowa typu X pod stałym ciśnieniem

Sposób użycia gaśnicy typu "Z":

- wyciągnąć zawleczkę;
- nacisnąć dźwignię zaworu zbiornika czynnika wyrzutowego,
- odczekać 5 sekund na wymieszanie środka gaśniczego z czynnikiem wyrzutowym;
- skierować strumień środka gaśniczego do ogniska pożaru i nacisnąć dźwignię wyrzutni;
- jeżeli to możliwe podawać proszek gaśniczy ruchem "z góry ku dołowi" i/lub wykorzystywać występujące ekrany (proszek i tak grawitacyjnie opadnie)
- nie podchodzić za blisko ognia,
- nie dotykać ugaszonych przedmiotów.

Sposób użycia gaśnicy typu "X":]

- wyciągnąć zawleczkę;
- skierować przewód wyrzutowy środka gaśniczego do centrum ogniska pożaru;
- nacisnąć dźwignię zaworu,

- d) jeżeli to możliwe podawaj proszek gaśniczy ruchem "z góry ku dołowi" i/lub wykorzystuj występujące ekrany (proszek i tak grawitacyjnie opadnie)
- e) nie podchodź za blisko ognia,
- f) nie dotykaj ugaszonych przedmiotów.

8.1.4. Gaśnice śniegowe.

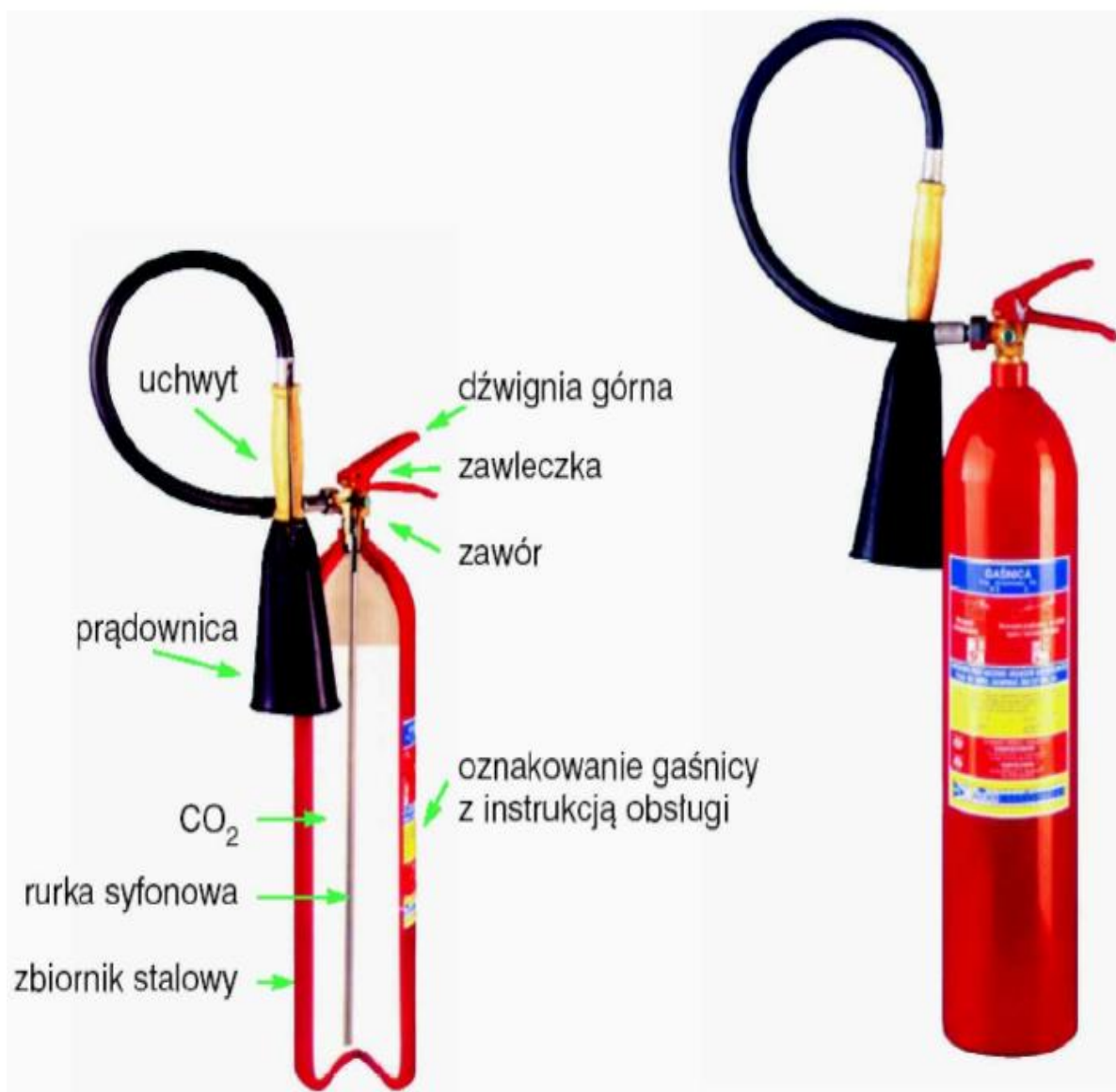
Gaśnice i agregaty śniegowe przeznaczone są do gaszenia w zarodku pożarów cieczy palnych, gazów (np. metan, propan, acetylen) oraz pożarów instalacji urządzeń elektrycznych znajdujących się pod napięciem. Działanie gaśnicze dwutlenku węgla polega na obniżeniu stężenia tlenu w otoczeniu materiału palnego. Gaśnice śniegowe zalecane są do gaszenia urządzeń elektrycznych pod napięciem. Ze względu na lekkość „śniegu” nie zaleca się gaśnic śniegowych stosować na wolnym powietrzu, na wietrze, w takich przypadkach znacznie skuteczniejsze są agregaty śniegowe, dysponujące znacznym zasobem CO₂.

Obecnie na rynku znajdują się dwa typy gaśnic śniegowych – o zawartości 2 kg i 5 kg CO₂. Gaśnica 2 kg ma zasięg punktowy, natomiast 5 kg wyposażona jest w jedno metrowej długości wa, co pozwala na działanie z pewnej odległości od źródła ognia.

Gaśnice i agregaty śniegowe są zdolne do pracy w temperaturach od -25 do +30°C.

Przykładowe parametry użytkowe jednej z gaśnic typu śniegowego:

- ilość środka gaśniczego 5 kg,
- waga gaśnicy 22 kg,
- grupa pożarów BCE.

Sposób użycia gaśnicy: uruchomienie gaśnicy śniegowej następuje przez wyciągnięcie zawleczki; naciśnięcie dźwigni zaworu; strumień środka gaśniczego skierować do ogniska pożaru.

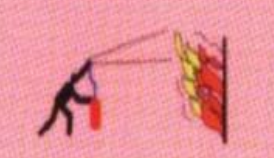
8.1.5. Gaśnica wodno pianowa.

Gaśnica GWG-2x AF ze środkiem gaśniczym FETTEX jest przeznaczona do zwalczania pożarów w gastronomii i kuchniach domowych.

Sposób działania:

Gasi urządzenia elektryczne pod napięciem do 1 kV (z odległości min. 1m). Zawarty w gaśnicy Fettex po rozpyleniu do w specjalnej dyszy wytwarza pianą, która odporna jest na wysoką temperaturę i nie powoduje gwałtownego wyrzutu palącego się tłuszczu (jak w przypadku wody). Ponadto warstwa izolacyjna piany stanowi zabezpieczenia przed ponownym samozapłonem. Zakres temperatur stosowania – 20C + 60C.

Podstawowe zasady gaszenia gaśnicą:

Zadanie	DOBRZE	ŹLE
Zbliżyć się do pożaru zgodnie z kierunkiem wiatru (wiatr w plecy). środek gaśniczy skierować do źródła ognia zgodnie z kierunkiem wiatru. Gaszący nie powinien narażać się na działanie dymu i promieniowania ciepłego.		
Pożary powierzchniowe gasić zaczynając od przodu. Nie należy zaczynać gaszenia od środka bo powoduje to jego rozszerzenie.		
Pożary kropli i cieczy spadających gasić od góry do dołu. Płonące ciecze spadają na podłogę i powodują drugi pożar. Zanim nie ugasi się kropli spadających nie można ugasić pożaru na podłodze.		
Pożary ścian gasić od dołu do góry. Ograniczenie rozwoju pożaru do góry może być wykonane po uprzednim ugaszeniu źródła ognia.		
Wystarczającą liczbę gaśnic do ugaszenia pożaru używać jednocześnie, nie pojedynczo.		
Uważać należy na wtórny zapłon. Ponieważ palne pary mogą się ponownie zapalić od nagranych przedmiotów należy pozostać w gotowości.		
Po użyciu gaśnicy nie wieszać na dotychczasowym stanowisku, lecz oddać do napełnienia środkiem gaśniczym.		

8.1.6 Koc gaśniczy.

Koc gaśniczy zaliczany jest do podręcznego sprzętu gaśniczego. Służy do mechanicznego odcinania dopływu powietrza od płonącego się materiału. Wykonany jest z włókna szklanego. Praktycznie niepalny. Dawniej koce gaśnicze wykonywane były z włókien konopi w splocie z włóknami azbestu. Na rynku jest szeroka gama rozmiarów zasadniczo spotyka się koce o powierzchni ok. 3m². Użycie polega na szczelnym przykryciu płonącego przedmiotu. Używając koca należy pamiętać, by przykrywać zarzewie ognia od swojej strony, aby uniknąć poparzenia ogniem. Może być użyty do gaszenia palącego się ubrania – w tym celu należy najlepiej przewrócić osobę na której zapaliło się ubranie i szczelnie jej okrycie. Wadą koca gaśniczego jest to, iż może być on użyty skutecznie tylko do gaszenia niewielkich źródeł ognia i umiejscowionych blisko osoby gaszącej pożar. Zaletą jest możliwość wielokrotnego użycia.

9. Instrukcje dotyczące konserwacji i okresowej obsługi urządzeń i instalacji przeciwpożarowych.

Nr	Sprzęt / Instalacja	Serwis autoryzowany	Konserwacja bieżąca
1	Gaśnice	1 x rok	1 x rok
2	Hydranty wewnętrzna	1 x rok	4 x rok
3	Drzwi ewakuacyjne	1 x rok	2 x rok
4	Instalacja elektryczna – pomiar rezystancji	1 x rok	–
5	Instalacje odgromowa	1 x rok	4 x rok
6	Przegląd stanu bezpieczeństwa budynków	–	4 x rok

W celu zapewnienia ciągłej, bezpiecznej, i co najważniejsze skutecznej pracy urządzeń stanowiących zabezpieczenie przeciwpożarowe, należy wdrożyć szereg przedsięwzięć organizacyjnych i prewencyjnych, mających na celu stałą kontrolę

nad tymi urządzeniami. Do tychże przedsięwzięć zaliczamy zarówno bieżącą kontrolę wykonywaną przez personel techniczny WSSE, jak również okresowe serwisy techniczne firm upoważnionych do ich wykonywania. Czynności obsługowe jakie należy wykonać w trakcie przeprowadzania kontroli, określone są w treści odpowiednich dla urządzeń Polskich Normach. Pamiętając o indywidualnym charakterze urządzeń, wykonywanych przez różnorodne firmy, ważne są również wskazówki, które względem kontroli zaleca ich producent. Ostateczny kształt czynności obsługowych określa się więc na podstawie zaleceń producenta, a także dodatkowych obowiązków nałożonych na właściciela obiektu przez Polskie prawodawstwo. Dodatkowo na podstawie *Rozporządzenia MSWiA z dnia 7 czerwca 2011r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów* to na zarządcy spoczywa obowiązek przeprowadzenia kontroli technicznej wszystkich urządzeń przeciwpożarowych minimum 1 raz do roku.

9.1. Instalacja odgromowa.

Opracowano na podstawie *PN-IEC 61024-1-2:2002. Ochrona odgromowa obiektów budowlanych.*

➤ Kontrola kwartalna, bieżąca. Wykonuje osoba wyznaczona przez dyrektora.

Wykonywana po wyładowania atmosferycznych w pobliżu obiektu, a także profilaktycznie raz na kwartał. Polega na sprawdzeniu ogólnego stanu instalacji odgromowej, przewodów i urządzeń, oraz stan mocowań. Wyniki kontroli należy odnotować w dokumentacji technicznej.

➤ Kontrola roczna. Wykonuje osoba kompetentna.

Program konserwacji powinien zawierać:

- sprawdzenie wszystkich przewodów LPS (Lightning Protection System) i jego komponentów,
- sprawdzenie ciągłości elektrycznej instalacji LPS, pomiar rezystencji uziomu, sprawdzenie urządzeń ograniczających przepięcia –SPD (Surge Protection Devices),
- sprawdzenie czy nie nastąpiła zmiana obiektu wpływająca na skuteczność LPS
- **Program należy przeprowadzić raz w roku, a także : po wyładowaniu atmosferycznych w LPS, zanotowaniu szczególnych zjawisk atmosferycznych w pobliżu obiektu, czy dokonaniu zmian budowlanych w obiekcie.**

Raport ze sprawdzenia LPS powinien zawierać następujące dane :

- opis stanu przewodów i innych elementów zwodów,
- opis poziomu korozji i stanu ochrony przed korozją,
- opis pewności mocowań przewodów i elementów LPS,
- pomiar rezystancji przewodów i elementów LPS,
- opis jakichkolwiek odstępstw od wymagań IEC 61024-1,
- opis wszystkich zmian i rozbudowy LPS i jakichkolwiek zmian obiektu,
- wyniki przeprowadzonych prób.

Odpowiednie wzory notatek znajdują się w załącznikach do opracowania.

9.2. Hydranty wewnętrzne.

Wykonano na podstawie *Stałe urządzenia gaśnicze. Hydranty wewnętrzne. PN-EN 671-3*.

Obsługa kwartalna. Wykonywana przez osobę wskazaną przez właściciela. Polega na sprawdzeniu:

- czy jest zlokalizowany zgodnie z projektem,
- czy jest widoczny, dostępny i posiada instrukcję obsługi,
- czy nie ma uszkodzeń, korozji czy wycieków.

Obsługa roczna.

Wykonywana przez osobę kompetentną raz do roku nie rzadziej niż co 12 miesięcy. Kontrola roczna polega na sprawdzeniu przy pełnym rozwinięciu węża i podaniu ciśnienia czy:

- urządzenie nie jest zastawione, uszkodzone, skorodowane czy przeciekające,
 - instrukcje są czytelne,
 - hydrant jest prawidłowo oznakowany,
 - mocowania szafki są odpowiednio mocne,
 - wypływ ciśnienia jest odpowiedni i równomierny (zalecane jest użycie przyrządów),
 - wąż jest w całej długości, jest sprawny, ma poprawne mocowanie i taśmowanie łączników, nie ma nacięć (jeśli nie wymienić),
 - zwijadło obraca się lekko w obu kierunkach, a jeżeli jest wychylne to czy prawidłowo wychyla się w o 180 stopni,
 - dla zwijadeł ręcznych i automatycznych prawidłowo działają zawory odcinające,
 - stan przewodów rurowych doprowadzających wodę jest właściwy,
 - prądownica jest wolna od uszkodzeń, wad i czy jest poprawnego typu i czy łatwo się nią posługiwać, a mocowania są poprawne,
- Odpowiednie wzory notatek znajdują się w załącznikach do opracowania.

9.3. Podręczny sprzęt gaśniczy. Gaśnice proszkowe.

Przeglądy konserwacyjne gaśnic prowadzą uprawnieni konserwatorzy. Ich zadaniem jest przeprowadzenie oględzin oraz sprawdzenie prawidłowości działania elementów składowych gaśnicy lub agregatu, skontrolowanie ładunku środka gaśniczego oraz ładunku z gazem wyrzutnikiem lub innego elementu napędowego. Konserwator podręcznego sprzętu gaśniczego określa, czy gaśnica spełnia wszystkie wymagania, czyli jest w pełni sprawna i może nadal znajdować się w miejscu "czuwania", lub czy nadaje się do tzw. naprawy warsztatowej, czyli do remontu. Konserwator może także stwierdzić, że uszkodzenia gaśnicy są tak duże, że gaśnica nie nadaje się do naprawy – kieruje ją wtedy do złomowania. Na sprawną gaśnicę konserwator powinien nakleić kontrolkę, na której powinny znajdować się następujące informacje:

- napis "KONTROLKA",
- adres firmy przeprowadzającej konserwację lub adres konserwatora,
- imienna pieczętka konserwatora o treści: KONSERWATOR SPRZĘTU PPOŻ. JAN KOWALSKI" lub równorzędnej,

– data przeprowadzonej kontroli: miesiąc i rok, data następnej kontroli: miesiąc i rok.

KONTROLKA	
ZAKŁAD USŁUGOWY POŻAREK ul. Stefana 13 13-101 Warszawa tel.: 123-45-67 Licencja: ABC POŻ-super S.A.	KONSERWATOR SPRZĘTU PPOŻ. JAN KOWALSKI
Data kontroli : 2000 2001 2002 I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII	
Data następnej kontroli: 2000 2001 2002 I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII	

10. Sposoby wykonywania prac niebezpiecznych pod względem pożarowym.

Prace niebezpieczne pożarowo, są to prace nie przewidziane instrukcją technologiczną lub prowadzone poza wyznaczonym na stałe do tego celu miejscem, jak prace remontowo – budowlane związane z użyciem otwartego ognia, prowadzone wewnątrz obiektów, na przyległych do nich terenach oraz placach składowych, a także wszelkie prace remontowo-budowlane wykonywane w strefach zagrożonych wybuchem, należy prowadzić w sposób uniemożliwiający powstanie pożaru lub wybuchu.

Prace niebezpieczne pożarowo na terenie obiektu mogą być wykonywane jedynie na podstawie zezwolenia zarządcy lub osoby przez niego upoważnionej.

W przypadku konieczności prowadzenie takich prac, do których zalicza się między innymi : spawanie, cięcie lub podgrzewanie z użyciem palników, należy zachować warunki bezpieczeństwa uniemożliwiające powstanie pożaru lub wybuchu.

Przed rozpoczęciem prac niebezpiecznych pożarowo właściciel lub upoważniona przez niego osoba zobowiązane są do :

- Określenia stopnia zagrożenia pożarowego w rejonie w którym prace będą wykonywane.
- Ustalenia rodzaju przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania i rozprzestrzeniania się pożaru.
- Wskazania osób odpowiedzialnych za zabezpieczenie miejsca prowadzenia prac oraz za przebieg i zabezpieczenie miejsca po ich zakończeniu.
- Uzyskania pisemnej zgody od Dyrektora na ich wykonanie.

Podczas wykonywania prac należy przestrzegać następujących zasad :

- Wszelkie materiały palne występujące w miejscu wykonywania prac oraz rejonach przyległych, w tym również elementy konstrukcji budynku i znajdujących się w nim instalacji technicznych, należy zabezpieczyć przed zapaleniem.
- W pomieszczeniach zagrożonych wybuchem lub w pomieszczeniach w których wcześniej wykonywano inne prace związane z użyciem cieczy łatwo zapalnych lub palnych gazów, mogą być prowadzone wyłącznie wtedy gdy stężenie par cieczy lub gazów nie przekracza 10 % ich dolnej granicy wybuchowości.
- W miejscu prowadzenia prac powinien znajdować się sprzęt umożliwiający likwidację wszelkich źródeł pożaru. Po zakończeniu prac należy poddać kontroli miejsce, w którym prace były wykonywane oraz rejony przyległe.
- Prace mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby do tego upoważnione posiadające odpowiednie kwalifikacje.
- Zarządca obiektu jest obowiązany przed rozpoczęciem prac zapoznać wyznaczone osoby z zagrożeniami pożarowymi występującymi w rejonie wykonywania prac oraz rodzajem przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania pożaru lub wybuchu.
- Sprzęt używany do wykonywania prac powinien być sprawny technicznie i zabezpieczony przed możliwością wywołania pożaru.

Przygotowanie pomieszczeń do prowadzenia prac pożarowo niebezpiecznych polega na:

- oczyszczeniu pomieszczeń lub miejsc, gdzie będą wykonywane prace z wszelkich palnych materiałów i zanieczyszczeń,
- odsunięciu na bezpieczną odległość od miejsca prowadzenia prac wszelkich przedmiotów palnych i niepalnych w opakowaniach palnych,
- zabezpieczeniu przed działaniem np. odprysków spawalniczych materiałów, których usunięcie na bezpieczną odległość nie jest możliwe, przez osłonięcie ich np. arkuszami blachy, płytami gipsowymi itp.,
- sprawdzeniu, czy znajdujące się w sąsiednich pomieszczeniach materiały lub przedmioty podatne na zapalenie wskutek przewodnictwa cieplnego bądź rozprysków spawalniczych nie wymagają zastosowania lokalnych zabezpieczeń,
- uszczelnieniu materiałami niepalnymi wszelkich przelotowych otworów kanalizacyjnych, kablowych, wentylacyjnych itp. znajdujących się w pobliżu miejsca prowadzenia prac,
- zabezpieczeniu przed rozpryskami spawalniczymi lub uszkodzeniami mechanicznymi kabli, przewodów elektrycznych, gazowych oraz instalacyjnych z palną izolacją o ile znajdują się w zakresie zagrożenia spowodowanego pracami pożarowo niebezpiecznymi,
- sprawdzeniu, czy w miejscu planowanych prac nie prowadzono tego dnia prac malarskich lub innych przy użyciu substancji łatwo zapalnych,
- przygotowaniu w miejscu dokonywania prac niebezpiecznych pożarowo min.:

- napełnionych wodą metalowych pojemników na rozgrzane odpadki np. drutu spawalniczego, elektrod itp.,
- materiałów osłonowych i izolacyjnych niezbędnych do zabezpieczenia toku prac,
- podręcznego sprzętu gaśniczego,
- zapewnieniu stałej drożności przejść, dróg i wyjść ewakuacyjnych z miejsc prowadzenia prac pożarowo niebezpiecznych.

Obowiązki osób związanych z pracami niebezpiecznymi pożarowo :

- sprawdzenie, czy sprzęt i narzędzia są technicznie sprawne i należyście zabezpieczone przed możliwością zainicjowania oraz rozprzestrzeniania się pożaru,
- ścisłe przestrzeganie zaleceń zawartych w protokole zabezpieczenia przeciwpożarowego prac pożarowo niebezpiecznych,
- znajomość przepisów przeciwpożarowych, obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego oraz zasad postępowania w przypadku powstania pożaru,
- sprawdzenie przed przystąpieniem do pracy, czy zostały wykonane wszystkie zabezpieczenia przewidziane dla danego rodzaju prac niebezpiecznych pożarowo,
- ścisłe przestrzeganie wytycznych zabezpieczenia ustalonych dla prowadzenia danego rodzaju prac niebezpiecznych,
- sprawdzenie przed przystąpieniem do pracy, czy stanowisko zostało wyposażone w odpowiednią ilość i rodzaj podręcznego sprzętu gaśniczego,
- rozpoczynanie prac pożarowo niebezpiecznych tylko po otrzymaniu pisemnego zezwolenia,
- przerywanie pracy w przypadku stwierdzenia sytuacji lub warunków umożliwiających powstanie i rozprzestrzenianie pożaru oraz zgłoszenie tego faktu przełożonemu,
- powiadamianie osoby odpowiedzialnej o zakończeniu prac niebezpiecznych pożarowo,
- dokładne sprawdzenie po zakończeniu pracy stanowiska i jego otoczenia w celu stwierdzenia, czy podczas wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo nie zainicjowano pożaru.

Kontrola miejsc pracy po ich zakończeniu:

Po zakończeniu prac pożarowo niebezpiecznych w obiekcie, należy przeprowadzić dokładną kontrolę, miejsca prac oraz pomieszczeń sąsiednich w celu stwierdzenia, czy nie pozostawiono tłących lub żarzących się cząstek w rejonie prac, czy nie występują jakiegokolwiek objawy pożaru oraz czy sprzęt (np. spawalniczy) został zdemontowany, odłączony od źródeł zasilania i należyście zabezpieczony przed dostępem osób postronnych. Kontrolę taką należy ponowić po upływie 2, 4 i 8 godzin, licząc od czasu zakończenia prac pożarowo niebezpiecznych. Wyniki kontroli w formie pisemnej należy złożyć u Dyrektora Galerii.

Fakt przeprowadzenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym

należy odnotować w „Książce prac niebezpiecznych pod względem pożarowym”.

11. Znaki graficzne.

11.1. Zasady rozmieszczania znaków ewakuacyjnych.

Zadaniem znaków ewakuacyjnych w obiekcie jest ukierunkowanie strumieni ludzkich zgodnie z przyjętą koncepcją ewakuacji, szczególnie w takich zabudowaniach w których występuje więcej niż jedna droga ewakuacyjna. Podstawowa zasada rozmieszczania znaków ewakuacji wynika ze sformułowania zawartego w polskich przepisach i mówi, że: **z każdego miejsca na drodze ewakuacyjnej, w którym może pojawić się wątpliwość co do kierunku ewakuacji, powinien być widoczny znak ewakuacyjny.**

Znaki ewakuacyjne wykonane na podłożu fotoluminescencyjnym powinny być usytuowane w polu zapewnienia odpowiedniej luminancji przez źródła światła. Celem zapewnienia odpowiedniego pobudzenia oznakowań fotoluminescencyjnych, powierzchniom użytych znaków należy zapewnić oświetlenie min 25 lx przy zastosowaniu świetlówek oraz 40 lx przy zastosowaniu żarówek. Jest to o tyle istotne, że zgodnie z Polską Normą oświetlenie na klatkach schodowych i korytarzach powinno wynosić najmniej 50 lx, a takie oświetlenie może być niewystarczające przy oświetleniach powierzchni pionowych, które z reguły są nawet dwukrotnie mniej naświetlane, niż płaszczyzny poziome. Wymagane wymiary znaków ewakuacyjnych uzależnione są od wielkości informacji umieszczonej na nich, a ta z kolei od odległości, z jakiej określony znak powinien być postrzegany.

Wynika stąd niecelowość umieszczania znaków ewakuacyjnych równolegle do kierunku ruchu. Wytyczne sugerują raczej umieszczanie znaków na ścianach korytarzy w miejscach prostopadłego dochodzenia osób (naprzeciw wyjść z pokoi, hal, sal, prostopadłych odnóg korytarzy) szczególnie w tych miejscach, w których mogą nasunąć się wątpliwości, co do kierunku ewakuacji, np. gdy widoczne są oznakowania drzwi na przeciwnych końcach korytarza, którego różnice odległości w obu kierunkach nie przekraczają 20%, a strumień ewakuacji powinien kierować się w kierunku założonym z planem ewakuacji.

Stosowane zgodnie z przepisami techniczno-budowlanymi podświetlane znaki ewakuacyjne w pomieszczeniach użytkowanych przy zgaszonym świetle podstawowym powinny mieć grafikę i zastosowanie takie same jak znaki niepodświetlone. Podświetlanie znaku może być realizowane zarówno od strony powierzchni czołowej, jak i od tyłu (światłem przechodzącym może mieć wymiary dwukrotnie mniejsze od wymaganych dla umieszczonego w tym samym miejscu znaku podświetlanego od strony powierzchni czołowej. Przy znakach podświetlanych można stosować dodatkowo zabezpieczenia na wypadek niesprawności podświetlenia w postaci dodatkowych znaków fotoluminescencyjnych. Wykorzystywanie w tym celu znaków fotoluminescencyjnych stanowi dodatkowe zabezpieczenie na wypadek niesprawności podświetlenia po zaniku oświetlenia podstawowego.

13.2 Znaki ewakuacyjne.

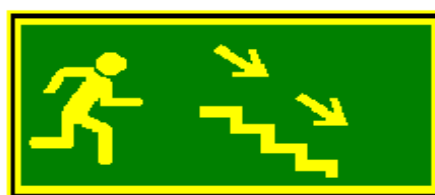
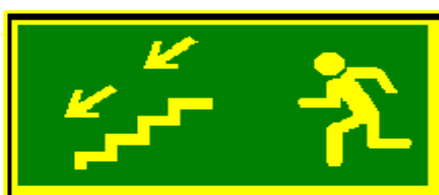
Kierunek do wyjścia na drogę ewakuacyjną

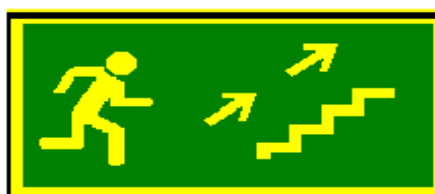
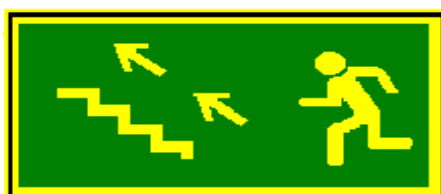
Wyjście ewakuacyjne.

Kierunek drogi ewakuacyjnej

Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej schodami w dół.

Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej schodami w górę

Drzwi ewakuacyjne. Ciągnąć aby otworzyć. Pchać aby otworzyć

Kierunek do wyjścia ewakuacyjnego. Stłuc aby uzyskać dostęp. Przesunąć w celu otwarcia.

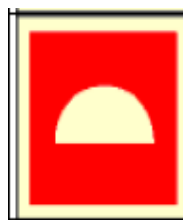
13.3. Znaki bezpieczeństwa.

Hydrant wewnętrzny

Gaśnica.

Zestaw sprzętu pożarniczego.

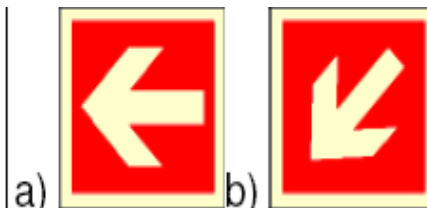
Ręczny Ostrzegacz Pożarowy.

Telefon do użycia w stanie zagrożenia.

Alarmowy sygnalizator akustyczny.

Kierunek do sprzętu gaśniczego.

Zakaz palenia tytoniu.

Zakaz używania ognia otwartego.

Nie zastawiać.

Zakaz gaszenia wodą.

Drabina pożarowa.

Niebezpieczeństwo wybuchu.

12. Szczegółowe wytyczne do ćwiczeń ewakuacyjnych.

12.1 Cel ćwiczenia.

Celem ćwiczeń jest:

- Wypracowanie właściwego zachowania się pracowników w czasie alarmu o ewakuacji ludzi z budynku.
- Wyeliminowanie usterek technicznych i organizacyjnych w zakresie bezpieczeństwa ludzi wynikłych w trakcie ćwiczeń.
- WYROBIE NIE POTRZEBNYCH NAWYKÓW WŚRÓD ZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW PO OGŁOSZENIU SYGNAŁU O EWAKUACJI.

12.2. Szczegółowe założenia do ćwiczeń w zakresie prowadzonej ewakuacji

ludzi z budynku.

Procedury przeprowadzenia ćwiczeń ewakuacji ludzi.

Ustalono, że sygnałem rozpoczynającym ćwiczenie jest komunikat „Uwaga uwaga! ogłaszam alarm ewakuacyjny, proszę o udanie się do wyjść ewakuacyjnych” nadawany przez osobę dyżurującą w portierni Urzędu. Po jego usłyszeniu pracownicy powinni natychmiast opuścić budynek. Komunikat powinien powtarzany być tak długo aż wszyscy opuszczą budynek.

Powiadomienie o ewakuacji powinno być uzupełniane poprzez sieć telefonów wewnętrznych oraz przez pracowników administracji i ochrony.

Decyzję o ewakuacji i jej zakresie podejmuje Dyrektor, jego zastępca lub osoba odpowiedzialna w tym czasie za bezpieczeństwo, ochrona obiektu.

Alarm ogłasza ochrona oraz wyznaczeni pracownicy.

Jednocześnie osoby w/w po zlokalizowaniu miejsca zagrożenia przystępują do gaszenia pożaru podręcznym sprzętem gaśniczym i alarmowania Państwowej Straży Pożarnej.

Akcją ratowniczo-gaśniczą do chwili przybycia jednostek ochrony przeciwpożarowej kierują:

- Dyrektor
- Zastępca Dyrektora lub osoba odpowiedzialna w tym czasie za bezpieczeństwo np. ochrona obiektu

12.3 Szczegółowe założenia do ćwiczeń alarmowych.

Pierwszy etap ewakuacji:

Działania ewakuacyjne.

Z chwilą ogłoszenia alarmu, Kierownicy poszczególnych działów zajmują miejsca tak by jak najkorzystniej móc pomagać w kierowaniu strumienia ewakuacyjnego. Równocześnie wyznaczony pracownik upewnia się czy otworzyły się drzwi na zewnątrz. Ludzi w strumieniu ewakuacyjnym należy wyraźnie informować, że wszyscy ewakuowani natychmiast kierują się do wyjść ewakuacyjnych i na plac przy ulicy Jagiellończyka. Informację tę należy podawać, o ile to możliwe, w sposób ciągły.

Drugi etap ewakuacji:

Zachowanie w miejscu zbiórki.

Na miejscu zbiórki II etapu ewakuacji Kierownicy Wydziałów sprawdzają obowiązkowo stan osób ewakuowanych i listę obecności. W razie stwierdzenia nieobecności kogoś, należy ten fakt zgłosić natychmiast Kierującemu Akcją Ewakuacyjną. Po sprawdzeniu obecności opiekun grupy zobowiązany jest sprawdzić ich stan zdrowia, zwracając szczególną uwagę na zawroty głowy, wymioty, kaszel, ból głowy, chwilowe omdlenia, złamania, potłuczenia, itp. Wszystkich poszkodowanych należy traktować jako ofiary zdarzenia i udzielić im pomocy szpitalnej. Niedopuszczalne jest zezwolenie na rozejście się.

Trzeci etap ewakuacji :

Ewakuacja mienia i zabezpieczenie.

O ile warunki, środki i bezpieczeństwo na to pozwalają d-ca akcji ratowniczo-gaśniczej podejmuje decyzję o możliwości ewakuacji mienia. Kolejność i

rodzaj ewakuowanego mienia ustala kierownictwo.

Informacje dodatkowe

Aby osiągnąć dobry czas ewakuacji i przeprowadzić ją sprawnie należy ćwiczenia przeprowadzać systematycznie.

Ćwiczenia ewakuacji prowadzone mogą być siłami własnymi. Trzeba jednak wcześniej je zaplanować, szczegółowo opracować założenia i omówić z pracownikami.

O prowadzonych ćwiczeniach należy powiadomić Państwową Straż Pożarną, która może uczestniczyć w improwizowanych działaniach ratowniczo- gaśniczych.

Dokumentacja ćwiczeń

Na potrzeby ćwiczenia należy sporządzić konspekt do założenia zgodnie z wzorem zamieszczonym w załącznikach do niniejszej Instrukcji.

13. Wzory załączników.

13. 1. Zezwolenie na rozpoczęcie prac niebezpiecznych pod względem pożarowym.

Gorzów Wlkp. dnia.....

.....

ZEZWOLENIE nr

na prowadzenie prac niebezpiecznych pożarowo

1. Miejsce prac

2. Rodzaj prac

3. Czas wykonywania prac, dnia.....od godz.do godz.....

4. Zagrożenie pożarowe w miejscu wykonywania prac.....

.....

.....

5. Sposoby zabezpieczenia miejsca prac przed możliwością powstania pożaru

.....

.....

6. Środki zabezpieczenia prac:

a) przeciwpożarowe

b) bhp

c) inne.....

7. Sposób wykonania prac

.....

8. Odpowiedzialni za:

a) przygotowanie miejsca prac, środków zabezpieczających i zabezpieczenia toku prac:

..... wykonano

/ imię i nazwisko /

/ podpis /

b) wyłączenie dopływu prądu, wyłączenie maszyn i urządzeń:

..... wykonano

/ imię i nazwisko /

/ podpis /

9. Stosowanie środków zabezpieczających, określoną organizację oraz zabezpieczenie miejsca i instruktaż przyjąłem do wykonania:

.....

/ imię i nazwisko /

.....

/ podpis

ZEZWALAM NA ROZPOCZĘCIE PRAC

.....

/ imię i nazwisko /

.....

/ podpis

10. Prace zakończono dnia..... o godz.

11. Miejsce wykonania prac i jego otoczenie sprawdzono i nie stwierdzono zaniedbań
mogących spowodować pożar.

.....

/ imię i nazwisko /

.....

/ podpis /

13. 2. Protokół Prac Niebezpiecznych pod względem pożarowym.

Gorzów Wlkp. dnia

**Protokół nr.....
zabezpieczenia przeciwpożarowego
prac niebezpiecznych pożarowo**

1. Nazwa, określenie budynku-pomieszczenia i miejsca, w którym przewiduje się wykonanie
prac niebezpiecznych pożarowo.....

.....

2. Kategoria zagrożenia ludzi, obciążenie ogniowe oraz właściwości pożarowe materiałów
palnych w pomieszczeniu/miejscu wykonywania prac

.....

3. Rodzaj elementów budowlanych, ich zapalność występująca w pomieszczeniach lub rejonie
przewidzianym do prowadzenia prac niebezpiecznych
pożarowo.....

.....

4. Sposób zabezpieczenia pożarowego pomieszczenia, stanowiska, urządzenia itp. Na okres
wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo

.....
5. Ilość i rodzaje podręcznego sprzętu gaśniczego do zabezpieczenia toku prac
niebezpiecznych pożarowo

.....
6. Środki i sposób alarmowania współpracowników i straży pożarnej w przypadku powstania
pożaru.....

.....
7. Osoba(y) odpowiedzialna(e) za całokształt przygotowania zabezpieczenia
przeciwpożarowego toku prac niebezpiecznych pożarowo

.....
8. Osoba(y) odpowiedzialna(e) za nadzór nad stanem bezpieczeństwa pożarowego w czasie
wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo

.....
9. Osoba(y) zobowiązana(e) do przeprowadzenia kontroli rejonu prac niebezpiecznych
pożarowo po ich zakończeniu

Podpis kierownika prac

.....

*13. 3. Wzór Książki prowadzenia Prac niebezpiecznych pod względem
pożarowym.*

Lp.	Nazwa (określenie miejsca wykonywania prac	Ocena zagrożenia pożarowego miejsca prac	Rodzaj podjętych działań zabezpieczających	Przebieg prac	Kontrola po zakończeniu prac (kto, kiedy)	Podpis
1	2	3	4	5	6	7

--	--	--	--	--	--	--

13. 4. Oświadczenie o zapoznaniu się z przepisami p.poż.

O Ś W I A D C Z E N I E

Oświadczam, że ja _____ zostałem(am) zapoznany(a) w dniu _____ z przepisami z zakresu ochrony przeciwpożarowej obowiązującymi na terenie Wojewódzkiej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej a w szczególności znane mi są zasady i sposoby:

- 1) zapobiegania powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów na stanowisku pracy,
- 2) postępowania na wypadek powstania pożaru,
- 3) użycia podręcznego sprzętu gaśniczego.

.....

Podpis oświadczającego

13.5. Wzór oświadczenia o zapoznaniu się z niniejszą instrukcją

O Ś W I A D C Z E N I E

Oświadczam, że ja _____ zostałem(am) zapoznany(a) w dniu _____ z postanowieniami zawartymi w „Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego” i zobowiązuje się do ich przestrzegania.

Podpis oświadczającego

13.6. Instrukcja postępowania na wypadek pożaru

INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU

I. ALARMOWANIE

Kto zauważy pożar obowiązany jest niezwłocznie:

1. Zawiadomić:

— osoby znajdujące się w strefie zagrożenia,

— **STRAŻ POŻARNA TEL: 998,**

albo

— najbliższą jednostkę Ratowniczo-Gaśniczą tel: 095-733-84-00

— właściciela obiektu tel:

2. Zachować spokój i nie dopuścić do wybuchu paniki.

3. Po uzyskaniu telefonicznego połączenia ze strażą pożarną należy wyraźnie podać:

a) gdzie się pali: dokładny adres i nazwa obiektu,

b) co się pali,

c) czy istnieje zagrożenie życia ludzkiego,

d) numer telefonu, z którego się mówi, swoje nazwisko.

UWAGA ! Odłożyć słuchawkę dopiero po otrzymaniu odpowiedzi, że straż pożarna przyjęła

zgłoszenie. Odczekać chwilę przy telefonie na ewentualne sprawdzenie.

4. W razie potrzeby (nieszczęśliwy wypadek lub awaria) alarmować:

POGOTOWIE RATUNKOWE tel: 999

POLICJA tel: 997

POGOTOWIE ELEKTRYCZNE tel:

POGOTOWIE WODNO-KANALIZACYJNE tel:

II. AKCJA RATOWNICZO-GAŚNICZA

1) Równocześnie z alarmowaniem straży pożarnej należy przystąpić do akcji ratowniczo-gaśniczej przy pomocy

podręcznego sprzętu gaśniczego, znajdującego się w pobliżu.

2) Do czasu przybycia straży pożarnej kierownictwo akcji obejmuje kierownik, właściciel, osoba do tego

przygotowana lub osoba najbardziej opanowana i energiczna.

3) Kady przystępujący do akcji ratowniczo-gaśniczej powinien

a) w pierwszej kolejności przeprowadzić ratowanie zagrożonego życia ludzkiego,

b) wyłączyć dopływ prądu elektrycznego do pomieszczeń objętych pożarem.

Nie wolno gasić wodą

instalacji i urządzeń elektrycznych będących pod napięciem – stosować wyłącznie gaśnice:

proszkowe lub śniegowe,

c) usunąć z zasięgu ognia wszystkie materiały palne a w szczególności butle z gazami sprężonymi,

naczynia z płynami łatwopalnymi, cenne maszyny, urządzenia lub ważne

dokumenty,

d) nie otwierać bez konieczności drzwi i okien do pomieszczeń, w których powstał pożar, ponieważ dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia.

e) szybkie i prawidłowe użycie podręcznego sprzętu gaśniczego umożliwia ugaszenie pożaru w zarodku.

III. UWAGI KONCOWE

1. Na podstawie art., 9 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej każdy: „Kto zauważy pożar, klęskę żywiołową lub inne miejscowe zagrożenie, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz jednostkę ochrony przeciwpożarowej bądź wójta lub sołtysa”

2. Na podstawie Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego Obiektu każdy pracownik powinien przystąpić do gaszenia pożaru podręcznym sprzętem gaśniczym.

3. Instrukcja niniejsza wchodzi w życie z dniem podpisania i obowiązuje wszystkich pracowników.

13.7. Zarządzenie Dyrektora o stosowaniu instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.

Gorzów Wlkp. dnia

ZARZĄDZENIE Nr

Dyrektora Wojewódzkie Stacji Sanitarno Epidemiologicznej

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej oraz Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 czerwca 2011 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, zarządzam co następuje:

1. Wprowadza się do ścisłego stosowania „Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego – wymagania w zakresie bezpieczeństwa pożarowego”, stanowiącą załącznik do zarządzenia.

2. Zobowiązuje się wszystkich pracowników do zapoznania z Instrukcją bezpieczeństwa pożarowego , złożenia oświadczeń z podpisami o zapoznaniu się z jej postanowieniami i przestrzegania postanowień w niej zawartych.

3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

13.8. Konspekt ćwiczeń z ewakuacji obiektu .

Zatwierdzam:

Gorzów Wlkp. dnia

.....

Plan – konspekt ćwiczeń z ewakuacji obiektu
lub jego części.

1. Czas i termin przewidywanego ćwiczenia _____
2. Zakres prowadzonej ewakuacji _____
3. Cel ćwiczeń. _____

4. Osoba(y) odpowiedzialna(e) i wyznaczona(e) do wykonania ćwiczenia.

5. *Środki* „pozoracji” np.: nosze, wózki, koce _____

6. Założenia do ćwiczenia _____

7. Powiadomiono Państwową Straż Pożarną pismem znak _____
z dnia _____ uzyskano odpowiedź tak/nie.

8. Powiadomiono służbę BHP i/lub specjalistę ds. ppoż. w dniu _____

9. Uwagi i wnioski. _____

9 Załączniki: Po sporządzonym ćwiczeniu proszę sporządzić stosowną notatkę służbową zawierającą szkic sytuacyjny i jeżeli to możliwe dokumentację zdjęciową. Wykaz załączników przekazywanych : _____

Plan sporządził:

14. Ewidencja aktualizacji instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.

Data	Zakres aktualizacji	Pieczęć i podpis

SPIS TREŚCI

1. TELEFONY.....	2
1.1 TELEFONY ALARMOWE.	2
1.2 TELEFONY OSÓB FUNKCYJNYCH.	2
2. DANE TELEADRESOWE.....	2
3. WSTĘP.....	2
3.1. CEL INSTRUKCJI.	2
3.2.POSTANOWIENIA OGÓLNE.....	2
4. POSTANOWIENIA OGÓLNE.....	3

4. 1. TERMINOLOGIA.....	3
4.2. PRZEDMIOT INSTRUKCJI.....	5
4.3. ZAKRES STOSOWANIA INSTRUKCJI.....	6
4.4. ODPOWIEDZIALNOŚĆ.....	6
5. CHARAKTERYSTYKA BUDYNKÓW.....	7
5.2. CZĘŚĆ ADMINISTRACYJNO – BIUROWA.....	7
5.3. LOKALIZACJA I DOJAZDY.....	8
5.4. KLASYFIKACJA POŻAROWA BUDYNKU.....	8
WYMAGANE KLASY ODPORNOŚCI OGNIOWEJ ELEMENTÓW.....	10
5.5. GĘSTOŚĆ OBCIĄŻENIA OGNIOWEGO.....	10
5.6. PODZIAŁ OBIEKTU NA STREFY POŻAROWE. KLASA ODPORNOŚCI POŻAROWEJ.....	10
5.7. SZACUNKOWA LICZBA OSÓB PRZEBYWAJĄCYCH W OBIEKCIE.....	10
5.8. CHARAKTERYSTYKA ISTNIEJĄCYCH DRÓG EWAKUACYJNYCH.....	11
5.9. ELEMENTY INSTALACJI OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ.....	11
5.10. PODRĘCZNY SPRZĘT GAŚNICZY.....	12
6. CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻENIA POŻAROWEGO.....	13
6.1. POSTANOWIENIA OGÓLNE.....	13
6.2. POTENCJALNE ŹRÓDŁA POWSTANIA POŻARU.....	13
6.3. POMIESZCZENIA I TECHNOLOGIE STWARZAJĄCE NIEBEZPIECZEŃSTWO POŻARU WYKORZYSTYWANE W TRYBIE NORMALNEJ PRACY WSSE.....	14
6.4. ZAPOBIEGANIE POŻAROM POWSTAŁYM NA SKUTEK NIEWŁAŚCIWEGO OBCHODZENIA SIĘ Z CIECZAMI ŁATWO ZAPALNYMI I GAZAMI PALNYMI.....	15
6.5. DROGI ROZPRZESTRZENIANIA SIĘ POŻARU.....	15
6.6. ZASADY ZAPOBIEGANIA POŻAROM.....	16
6.7. ORGANIZACJA I ZASADY ZAPOZNAWANIA PRACOWNIKÓW Z PRZEPISAMI PRZECIWOŻAROWYMI.....	17
7. ZASADY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU.....	20
7.1. ZASADY ALARMOWANIA W PRZYPADKU POWSTANIA POŻARU.....	20
7.2. ZASADY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POWSTANIA POŻARU LUB INNEGO MIEJSCOWEGO ZAGROŻENIA.....	20
7.5. ZASADY PROWADZENIA AKCJI EWAKUACYJNEJ.....	23
8. PODRĘCZNY SPRZĘT GAŚNICZY ORAZ ZASADY JEGO STOSOWANIA.....	28
8.1. PODRĘCZNY SPRZĘT GAŚNICZY.....	29
9. INSTRUKCJE DOTYCZĄCE KONSERWACJI I OKRESOWEJ OBSŁUGI URZĄDZEŃ I INSTALACJI PRZECIWOŻAROWYCH.....	37
9.1. INSTALACJA ODGROMOWA.....	38
9.2. HYDRANTY WEWNĘTRZNE.....	39
9.3. PODRĘCZNY SPRZĘT GAŚNICZY. GAŚNICE PROSZKOWE.....	39
11. ZNAKI GRAFICZNE.....	43
11.1. ZASADY ROZMIESZCZANIA ZNAKÓW EWAKUACYJNYCH.....	43
13.2 ZNAKI EWAKUACYJNE.....	43
13.3. ZNAKI BEZPIECZEŃSTWA.....	44
13. WZORY ZAŁĄCZNIKÓW.....	47
13. 1. ZEZWOLENIE NA ROZPOCZĘCIE PRAC NIEBEZPIECZNYCH POD WZGLĘDEM POŻAROWYM.....	47
13. 2. PROTOKÓŁ PRAC NIEBEZPIECZNYCH POD WZGLĘDEM POŻAROWYM.....	49
13. 3. WZÓR KSIĄŻKI PROWADZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POD WZGLĘDEM POŻAROWYM.....	50
13. 4. OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ Z PRZEPISAMI P.POŻ.....	51

14. EWIDENCJA AKTUALIZACJI INSTRUKCJI BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO.....	55
--	----